

AZ

ALSÓZEMPLENI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1892. ÉVI ÁPRILIS HÓ 21—22. NAPJAIN

SÁROSPATAKON

TARTOTT TAVASZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

KÓNYA ANDRÁS,
EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

*

SÁROSPATAK.

Nyomtatta Steinfeld Béla, az ev. ref. főiskola betüivel.

1892.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1892. évi április hó 21—22. napjain Sárospatakon tartott tavaszi rendes közgyűlésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Jelen voltak :

Kopré Ferencz esperes és *Meczner Béla* egyházmegyei gondnok, mint elnökök; *Keresztúry József*, *Zombory Gedő*, *Gecsei Péter*, *Tóth Lajos*, *Körössi György* papi-, *Bódogh Károly*, *Pilissy Ferdinánd*, *Szinyei Gerzson*, *Meczner András* világi tanácsbírák; *Bálint Dezső* sárospataki, *Beszterczey Béla* bereczkii, *Czike Ferencz* tiszaladányi, *Erdélyi József* nagykövesdi, *Horváth János* tokaji, *Hazai Béla* perbenyiki, *Hubay József* bodrogkeresztúri, *Kovács János* vámosujfalui, *Lábos István* petrahói, *Nagy Károly* szomotori, *Ölbey János* rozvágyi, *Pálóczy József* mádi, *Páricsi József* cigándi, *Pál Albert* örösi, *Réthy Pál* golopi, *Rácz Ábrahám* csobaji, *Szánthó István* bodrogolaszii, *Zitás Bertalan* pthügyi, ifj. *Zitás István* kisdobszai rendes-; *Bartha József*, *Fodor György*, *Kónya József*, *Réz László*, *Somogyi József* segédlelkészek; *Gérecz Károly*, *Bartha János* tanító képviselők; *Balogh Dániel* taktakenézi, *Buza János* sárospataki, *Csontos István* tolcsvai, *Diák János* leányvári, *Csontos Albert* örösi képviselők s több egyházi és világi érdeklődők.

1. Elnök esperesünk buzgó imája után, melyben Isten megáldó kegyelmét és segedelmét kéri anyaszentegyházunk javát és felvirágoztatását célzó tanácskozásunkra: egyházmegyei gondnokunk a gyűlést alkotó tagokat szívélyesen üdvözölvén s a tárgyalás közben felmerülő ügyek feletti vélemény nyilvánításra felhíván, a közgyűlést megnyitja.
2. Majd ezután, — még tanácskozásunk megkezdése előtt — esperesünk olvasta fel egyházmegyénk mult évi történetének nevezetesebb és kimagaslóbb eseményeit feltüntető s egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetni rendelt következő jelentését:

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Szívem melegével üdvözölve a nt. közgyűlés megjelent tagjait, legyen szabad becses figyelmöket reménylenem, míg hivatás-szerű kötelességemből kifolyólag e már-már véget ért egyházi év

nevezetesebb eseményeiről s egyházi közéletünk érdekesebb mozzanatairól beszámolok a nt. közgyűlés előtt.

A közelebb lefolyt 1891-ik év a prot. egyház történeti évkönyveiben mindenek felett örökre emlékezetes marad a száz év előtt történetekhez híven az ág. ev. testvér egyházzal egy időben, december 5-én, Budapesten megkezdett zsinattartás epochális emlékében. Nem kétlem, hogy közgyűlésünk tagjai közül a legtöbben teljesen rtesülvék immár ezen zsinatunk mindkét ülés-szakán felidézett elvi viták lefolyásáról; ismerhetik is eléggé a hatalmi centralizáció, felé törekvő többség ellenében, eddig élvezett jogaink fentartása mellett, egyházmegyénk és egyházkerületünk álláspontjához híven bevallott elveinket; miután azonban egyfelől a beszámolás, másfelől a még tűzetesebb ismertetés céljából az ott felmerült elvek ellen folytatott viták érdeklőbb mozzanatait mélyen tisztelt elnöktársam kegyeskedik majd a nagytiszteletű közgyűlés előtt feltüntetni: helyén valónak vélem, hogy én most mindettől eltekintve, csakis azon említésre méltóbb esetek s közéletünkre behatóbb körülmények előadására szorítkozzam, melyek egyházmegyénk s egyházkerületünk életében a közel múltban felmerülvén, közvetlenül az én hivatási tisztem kötelességszerű feladataul ismerhetők.

S itt első sorban kell már említenem, — mint a mi reánk s egész egyházkerületünkre nézve is oly emlékezetessé teszi a mult 1891. esztendő, — egyházkerületünk szeretve tisztelt főpásztora 25 éves püspökségének és 50 éves lelkészi működésének szeptember 20-án rendezett jubileumát, mely az érdemekben gazdag főpásztor iránt a magyarországi mindkét prot. felekezet részéről melegen nyilatkozott ovációk mellett a mi örömünk és méltó dicséretünknek is különösen unnevelt eszményképévé lön. És hogy egyházkerületünk a főpásztor iránti kegyeletes elismerésének a későbbi ivadék számára is felmaradandó emlékül és példányképül szolgáló bizonyítékait tényleg és külsőleg is kifejezze: jubileuma emlékére, az unnevelt nevével viselő jótékony célzatú alapítvány létesítésének kijelentésével, összes egyházainkban gyűjtést rendezett, melyhez egyházmegyénk is jelentékeny összeggel járult s mint azt az itt bemutatott nyugták igazolják, 355 frt 15 krt gyűjtöttünk e célra, mely összesen felül Szada 5 frttal, Monok 2 frt 23 krral, Golop 2 frt 20 krral közvetlenül az egyházkerületi pénztárnoknak számoltak be. Összes gyűjtés tehát 58 egyházból 364 frt 58 kr. Itt látom helyén valónak a püspöki album költségeire egyházmegyénk 18 hivatalnokától egyenként 1 frt 20 kr-ával bevett 21 frt 60 kr összeg befizetéséről szóló nyugtát is bemutatni.

Hasonló kegyeletes gyűjtésünk volt még a mult évben az 1790—91. évi országgyűlés XXVI. t.-cikkének emlékére, a zsinatot megelőző Urnapon, november 29-én rendezett templomi ünnepélykor egyházainkban begyűlt perselypénz is mely az összes prot. egyházak adományaival együtt a Károlyi-alaphoz csatolva, népies olvasmányok kiadására fog fordíttatni s mely célra egyházmegyénk részéről, a hiteles elismervény szerint, 37 frt 50 kr lett eddig a prot. irodalmi társaság titkárának befizetve.

És mivel a prot. irodalmi társaságnak épen az a legfőbb feladata, hogy a népies olvasmányok kiadása által prot. társadalmunk vallás-erkölcsi életét táplálja és ápolja, hogy az a szegényebb néposztály kunyhóiba is behatoljon, vagy a mint az ismertetett felhívás mondja »ha ma a változott művelődési viszonyok és a rohamosan haladó kor közepette mi lelkészekül magunk is meg akarunk állani, s híveinket is megakarjuk tartani, mindkét részről tevékenységre s az azt élesztő szellemi tápszerekre van szükségünk; de hogy a prot. irod. társaság ilyeket adhasson, anyagi erőre, anyagi támogatásra van szüksége:« ennél fogva engedje meg nekem a nagytiszteletű közgyűlés, hogy alkotó tagjait újabban felhívhassam e társaság nemes céljainak tényleges pártfogására és arra, hogy e fontos vállalat iránti érdeklődésüket mutassák ki az által, hogy az általam kitett íven nem csak azok, kiknek kötelezettségük a 3 éves cyklussal lejárt, hanem a kik eddigelé tagjai sem voltak, sajátkezü aláírásukkal nyilvánítsák tagsági belépésüket. Annak kimutatása pedig, hogy egyházaink e célra eddig mennyit adtak be, valamint hogy püspökünk jubileumi alapítványához mennyivel járultak: méltóztassék elrendelni, hogy jelen tavaszi gyűlésünk jegyzőkönyvébe is felvételessék, hogy így egyházainkkal szemben részemre is elismerő nyugtául szolgáljon.

Az országos közalapba befizetett járulékokról vezetett s az illetékes hatóság által jóváhagyólag aláírt számadást bemutatva, annak eredményét a következőkben jelezhetem:

Az 1891. évi bevallási ívek szerint be kellett volna folyni 1665 frt 50 kr járuléknak, s beadatott tényleg 1482 frt 50 kr; tehát hátrálékban maradt 183 frt. Az előbbi évekből felmaradt hátrálék volt 403 frt, melyből törlésbe jött 25 frt 50 kr, befizetett 291 frt 70 kr; hátrálék 85 frt 80 kr. Perselypénz s váltásdíjban befolyt 16 frt 47 kr. E kimutatás szerint tehát befolyt összesen 1790 frt 67 kr, melyből 2 frt 10 kr porto levonása után beküldetett — a mellékelt nyugták szerint — a Földhitelintézethez 1788 frt 57 kr. Hátrálékul maradt a folyó évre 268 frt 50 kr. A folyó évre bevallott járulékok összegét nem jelezhetem, mert némely egyházak máig sem küldték be izeiket; de hogy jelentékenyen alább fog szállni, azt eléggé bizonyítja az, hogy kiigazítás végett visszaküldött izeiket, hivatkozva nagy mérvű veszteségeikre, a hegyaljai egyházak, csaknem kivétel nélkül, ugyanoly állapotban küldték meg hivatalunknak, s indokolásukat el kellett fogadnunk, mert valóban nyomasztó és végfeloszlással fenyegető helyzetük mindnyájunk előtt eléggé ismeretes.

Egyházaink belkörü saját szükségleteik fedezésére felajánlott adományaik, ha szinte nem emelkedtek is a megelőzőtt években kimutatott összegekig, de az építkezéseknél annál jelentékenyebb kiadásokkal találkozunk. Az adakozások összege — nem számítván hozzá a konventi és egyházkerületi segélyeket — az egyházlátogatási jegyzőkönyvek felvétele szerint 9308 frt 6 krt tesz ki.

Ezen adakozások rendében különösebben ki kell emelnünk ó Felsége, apostoli királyunk legmagasabb kegyadományait, melyekkel egyházaink közül Tokajt 200, Ondot, Vist, Vámosújfalut, Pet-

rahót, Vajdácskát, Karcását egyenként 100—100 frttal legkegyelmesebben segélyezte. Ezenkívül Tokaj Tisza Kálmáné ő nagyméltóságától 500 frt, özv. Vecsey Oláh Károlyné ő nagyságától 172 fr. 80 kr s más szintén ily nemes keblű egyének s intézetek kisebb-nagyobb adományaiból 1177 frt 64 krig segélyeztetett. A sárospataki egyháznak a templomújtási alapra rendezett bál 900 frtot jövedelmezett; Tarczal templom és toronyjavításra tagjai közt önkéntes adakozásból 804 frt 30 krt gyűjtött. Kis-Dobszán az egyháztagokra kivetett összegből 867 frt szedtetett be.

A kegyeletes adományozások közül ki kell emelnünk: Nagy Géresben Szemere Ödön fődbirtokos Úrvacsorai boredén ül 30 frt értékű majolika kancsót adományozott, s Legyes-Bényén ifj. Jeney Józsefné szül. Potoczky Ilona urnő a templomi szószékre egy posztóból készült, saját kezűleg hímzett terítőt adományozott.

Az építkezések összege 21978 frt 25 krig emelkedett. Ezek közül a jelentékenyebbeket érintve: *Örös* elavult temploma tetőzetét megújítva, horganyozott vaslemezzel fedette be, 1288 frt költséggel. *Szada* ugyancsak templomat fedette be szintén horganyozott lemezzel, 1812 frt értékben. *Tisza-Ladány* új lelkészlakot épített 2250 frt kiadással. *Szerencs* 5000 frt költséggel korszerű szép új tantermet s tanítói lakot építtetett. Mind a többi adakozások s építkezések az egyházkerületi jegyzőkönyvben helyet fogván foglalni, itt mellőzhetők.

Jeleznem kell még továbbá közgyűlés előtt a múlt évben egyházmegyénk részére a konvent és egyházkerület által kiutalványozott segély pénzekről megkívánt beszámolást is. A konvent által megyebeli egyházaink s lelkésztársaink részére kiutalt segély összeg kiosztatott; és pedig a múlt évi konventi jegyzőkönyv 48 és 61 lapjain olvasható felosztás szerint egyházaink 800, lelkészeink 500 frt segélyben részesültek. Az egyházkerület által államszegélyből 200, Baldácsy-alapból 245, Nagy Gedeon alapból 200, hollandi-tárból 80, szűkölközők tárából 40, szegényebb lelkészek és tanítók részére 6 frt 26 kr, összesen 773 frt 26 kr lett kiutalványozva, mely összeg kiosztatott úgy, a mint múlt évi őszi gyűlésünk alkalmával a segélyosztó bizottság meghatározta s ugyanazoknak, kik az őszi gyűlés jegyzőkönyvének 41. sz. pontjában részükre megítélt segélyosztalékkukkal együtt megnevezvék. A kiosztást igazoló nyugták püspöki hivatalunknak annak idejében beküldettek.

Egyházmegyénk népesedési mozgalmait a következőkben jelezhetem: Lélekszám 45794; született 1153 férfi 1071 nő; meghalt 902 fi, 897 nő; házasodott 398 tiszta prot. és 79 vegyes. Iskolaköteles 2622 fiú, 2401 leány; saját iskolánkba jár 2320 fiú 2123 leány; más iskolába jár 102 fiú, 56 leány; más felekezeti iskolába jár 3 fiú, 5 leány gyermek; hitvallást tett 372 fiú és 376 leány. Áttért 10 fi, 6 nő; kitért 3 fi, 4 nő.

Népiskoláink statisztikai adatairól, valamint anyagi és szellemi állapotáról egyházmegyei tanügyi bizottságunk; egyházunk anyagi viszonyairól az egyházmegyei számvevő-bizottság van hivatva kimerítő jelentést adni. Itt ez utóbbira vonatkozással, gyülekezeteink

anyagi erejét az egyházlátogatási jegyzőkönyvek nyomán összesített számadatokban jelezve, egyházmegyénkben a múlt évi összes bevételt 76317 frt 42 kr, kiadás 55084 frt 89 kr; maradvány 21232 frt 53 kr. Tőke vagyon 89025 frt 11 kr; adósság 13082 frt 60 kr. Magtári állomány 1959 köből életnemű.

Egyházmegyénk a «Protestáns Irodalmi Társaság»-nak alapító tagja lévén, folyó 1892-ik évre is befizette az illetékes 5 frt kamatot. A társaság nyomtatványaiából 1890. évről 6, 1891-ről 5, a folyó 1892 évről is immár két kötet nyomtatvány lett levéltárunkba elhelyezve, a honnan lelkésztársaim olvasás végett, biztosték mellett kivethetik.

És a mi jelentésem keretéből ki nem maradhat, meg kell még említenem a hivatalnokaink körében történt halálozásokat is. Az egyházi év vége felé, március 11-én hunyt el Székely László. leányvári kiérdemült tanító s folyó évi április 6-án, az önmagával folytatott folytonos küzdésben kifáradt Barati Ferencz takta-kenézi lelkész-tanító a halálban szintén megnyugtató menhelyre talált, Mindkét helyen megüresült állomások betöltése iránt az egyházak kérvényei tárgyalásunk sorrendében a közgyűlés bölcs belátása szerinti intézkedést kérőleg — felszínre kerülnek. Még a múlt év tavaszán hanyatlott sírjába az élete végnapjaiban sok sanyarúságot átélt Likay László tokaji nyugalmazott tanító is. Béke lengjen poraik felett!

Végül a tanítói karban történt változásokat is megemlítve, Ond, eddigi tanítója, Főző Péter állami nyugdíjaztatását megnyerve, helyére Gyüre Péter negyedéves képezdész lett meghíva. Tatár József, volt erdőbényei tanító Bősörménybe távozván, helyére Balogh Kálmán tiszaladányi tanító, — Ladányba: Nagy Károly örösi, — Örösbe pedig Pálúr Mihály Abaujmege Regmecz községéből esperesi elbocsátó levelét mutató tanító választatott meg, kik is jelen gyűlésünktől kérik és várják megerősítetésüket. A lelkészi kar tagjai közül Bacskai Károly most fogja a ricsei, úgyszintén Erdélyi József is nagykövesdi lelkészi állomását elfoglalni.

És a miről még előbb kellett volna szólanom, egyháztársadalmi helyzetünket illetőleg, az egyházlátogatási jegyzőkönyvek nyomán, teljes megnyugvással jelezhetem azt is, hogy — amint a múlt évben több oldalról igénybe vett kegyeletes adományozások is igazolják, — a vallásos hitbuzgóságnak s az ez által ápolt áldozatkészségnek oly szép jeleivel találkozunk, melyek még egyfelől az egyházak beléletét áldásosan átható közbékének és rendszeretnek, az anyagi és szellemi ügyek iránti érdeklődésnek nyilatkozványai; — másfelől a legtöbb helyütt a vallás-erkölcsi élet terén való haladásnak is bizonyítékai. A mely egyházakban egy vagy más tekintetben elszomorító tünetek jelentkeznek, s amennyiben azok a nt. közgyűlés gyógyintézkedéseire várnak, lesz alkalma tárgyalásaink sorrendében azokról tudomást venni.

Ezek rövid vázlatban előadva azon jelentékenyebb mozzanatok, melyeket hivatalos jelentés m keretébe felvenni szükségesnek véltem; s ezek után a tanácskozás alá veendő tárgyak iránt

a nt. közgyűlés becses figyelmét s közreműködését tisztelettel kérve, magamat szíves jóindulatukba ajánlom.

3. Ezután Meczner Béla egyházmegyei gondnok, mint zsinati képviselő számolt be — képviselőtársa nevében is — azon ténykedésről, melyet a zsinaton egyházmegyénk és egyházkerületünk elveinek, azaz presbiteri egyházalkotmányunknak védelmében tanúsítottak; előadván, hogy ez elvektől soha egy lépéssel sem távoztak el, sőt megbízatusukhoz híven, legjobb akarattal és teljes erejükkel igyekeztek elveink zászlóját diadalra juttatni; s végül beszámolójának koronájául zsinati képviselői napidijait, mintegy kétszáz forintot, az egyházmegyei gyámintézetnek ajánlja fel.

Egyházmegyei közgyűlésünk lelkesedéssel és örömmel vévén zsinati képviselőink beszámolóját, jegyzőkönyvileg fejezi ki elismerését és örömét azon örömdícséletes tény felett, mely szerint presbiteri egyházalkotmányunk védelmében s más jogos kívánalmaink kivívásáért folytatott elvi küzdelemben a vezérférfiak sorában egyházmegyei gondnokunk is méltó helyet s fényes nevet vívott ki magának; és midőn kegyeletes adományáért, — mint a lelkészek özvegyei és árvái sorsának javítását szívén hordó s tettekben nyilatkozó áldozatkészgének fényes bizonyítékáért, — legőszintébb köszönetét nyilvánítja: beszámoló beszédét főbb vonásaiban jegyzőkönyvbe vettetni és kinyomatni rendeli, a mint következik:

Nagytisztelű egyházmegyei közgyűlés!

Mielőtt tanácskozásunk tárgyát képező ügyek tárgyalásába bocsátkoznánk, engedje meg a nagytisztelű közgyűlés hogy mint az egyházmegye zsinati képviselője, úgy a magam, mint nt. elnöktársam nevében röviden megismertessem a zsinat által eddig hozott egyházi törvényeket s különösen jelezzem azon álláspontot, melyet mint képviselők, e törvények megalkotásánál elfoglaltunk. Erre két oknál fogva érezzük kötelezve magunkat; nevezetesen először azon felhívás folytán, melyet őszi közgyűlésünk alkalmával Toth Lajos tanácsbíró ur intézett hozzánk, mint az egyházmegye bizalmának letéteményeseihez, hogy t. i. egyházunk zsinatpresbiteri alkotmányát teljes épségében fentartani, egyházmegyénk és egyházkerületünk nézeteit diadalra juttatni igyekezzünk; és másodsor saját reputációnk is azt kívánja, hogy a tárgyalások közben tanúsított eljárásunkkal igazoljuk, hogy egyházmegyénk kitejtett elveit és nézetét mindenkor szem előtt tartottuk, s azoktól egy lépéssel sem távoztunk el.

A mi a zsinati tárgyalásokat illeti: különösen öt oly elvi jelentőségű kérdést kell kiemelnem, melyekre nézve a zsinaton nagyobb eltérések s élesebb ellentétek, ennél fogva nagyobb jelentőségű viták merültek fel. Ezek közül — az a párt, melyhez mi is tartozunk — négy kérdésben kisebbségben maradt, dacára annak, hogy azoknak egyházmegyénk és egyházkerületünk szellemében való érvényesítésére mindent elkövettünk, s csak is az

ötödik kérdésnél, t. i. a lelkeszi nyugdíjintézet mellőzésével a lelkeszi gyám-intézetnek minél előbbi felállítása és létesítése tárgyánál tudtunk többségre és így győzelemre jutni.

Az első nagyobb vita az egyházalkotmányi rész 9. §-ánál — mely az erdélyi egyházkerületnek a többi négy kerülettől elütő speciálisait meghagyta — indult meg. Pártunk időt akarván engedni az erdélyi kerületnek arra, hogy egyházalkotmányát a többi kerületekkel összhangzólag alakíthassa át: Lukács Ödön zsinati képviselő által oly módosítványt tétetett, mely szerint «köteleztetik az erdélyi egyházkerület, hogy egész tervezetét 10 év alatt ezen törvénykönyvvel megegyezőleg alakítsa át s míg az nem történik, addig azon kerületnek képviselői a konventen és zsinaton az erdélyi egyházkerületre nem vonatkozó határozatok hozatalánál nem szavazhatnak.» Mint látni lehet, ez a legigazságosabb és legméltányosabb kérés volt; de e módosítványt, fájdalom, nem tudtuk keresztül vinni; sőt az erdélyiek azt vetették szemünkre, hogy a velök való unionnak nem vagyunk igaz barátai, mivel őket a tanácskozás egy részéből ki akarjuk zarni. E gondolkozásmódnak az lett aztan a következése, hogy az erdélyiek az őket nem kötelező kérdésekben is szavazván, minket leszavaztak. És e szavazással — mondhatni pártalakúlással — a törvényjavaslat többi részének sorsa is tényleg el volt döntve, mert — a mint később tapasztaltuk, — a velünk ellenkező nézetten levők az erdélyiekkel paktumra lépve, egymás érdekeit kölcsönösen támogatva, megalakították a mester-séges többséget és csak örülhetünk még annak is, hogy a szóban forgó törvényszakaszhoz legalább ezen pótlék beszúratott: «törvénynek az erdélyi egyházkerület alkotmányától el nem térő részletei, ide értvén a zsinati képviselők választásának módozatát is, ezen egyházkerületet is kötelezik;» mert így legalább kilátásunk lehet arra hogy Erdély ezután zsinati képviselőit — nem mint most tríte a kerületi gyűlés, — hanem a presbitériumok által fogja választatni.

Második fontos kérdés volt a törvényjavaslat 28-ik §-a 11-ik pontjának tárgyalása. E pont ugyanis régi egyházalkotmányunkat teljesen felforgató s eredeti jellegéből kivetkőztető tervet kontemplál a mennyiben a nagyobb egyházak szavazatát a kisebbek rovására szaporítani akarja. E javaslat pártolói legnagyobb erőlködésük daczara sem voltak képesek annak szükségességét, sőt még csak méltányos voltát sem bebizonyítani; míg mi, annak ellenzői statisztikai adatokkal mutattuk ki, hogy egyes egyházmegegyékben 4—5 egyház 25—30 egyházzal szemben fogja a helyeztet dominálni, így a kisebbeket elnyomni, holott ezek önfentartásuk érdekében amazokkal szemben aránylag több áldozatot hoznak s nagyobb terheket viselnek. Pártunk megbízása folytán én adtam be e törvényjavaslat ellen azon módosítványt, mely szerint »minden anyaegyháznak annyi szavazata van, a hány rendes lelkeszi allo nást tart fenn«, minek következménye lett aztán, hogy a többség gr. Tisza Lajos által ellenmódosítványt adatott be, melyszerint a nagy egyházak szavazatának száma 12-ről 6-ra redukáltatott.

Nagyiszteletű Közgyűlés! Nem csak saját véleményem, hanem többek véleménye az, hogy ezen módosítvány még az eredeti javaslatnál is rosszabb és méltánytalanabb, mivel e szerint a szavazatok száma 2000 lélekről 1500-ra redukáltatván, e kiváltság olyt egyházakra is kiterjesztetett, melyek azt az eredeti javaslat szerint nem élvezhették volna, s így a nagyobb egyházak szavazatainak száma legalább is annyival, sőt többel emelkedik, mint az eredeti javaslat szerint emelkedett volna; de méltánytalanabb azért különösen, mivel ezen a javaslat szerint a legnagyobb 20—30—40 ezer lélekszámmal bíró egyházak, mint Debreczen, Hódmezővásárhely, Békés stb. alig részesülnek valami előnyben, amennyiben a 8—9 ezer lélekszámú egyházak amazokkal egy rangba helyeztetnek. Így pl. Debreczen szavazata, minthogy 5 lelkészi állomást tart fenn, csak egygyel, Hódmező Vásárhelyé — 4 lelkészi állomása lévén — csak kettővel emelkedik. Egyike e törvény azoknak, melyek protestáns szellemünkkel teljesen ellenkeznek. S mindenesetre a hatalmaskodásra nyitnak tág kaput.

Nagy izgalmat s pártunk részéről lehető legerélyesebb ellentállást idézett elő a törvényjavaslat 53. §-ának *f*) pontja, mely a konventi tagok választásának jogát az eddigi gyakorlattól eltérőleg a presbitériumoktól elvéve, az egyházkerületi közgyűlésekre ruhazza. E tekintetben a törvényjavaslat szellemét csakis a tiszántúli egyházkerület követte, mint a mely konventi képviselőit a törvény félremagyarázása folytán a kerületi közgyűlés által választotta meg. E nagy horderejű kérdés Damokles kardjaként függött a presbiteri alkotmányt féltékenyén őrzött kisebb párt felett, s félve néztünk annak megoldása elé. És mert e törvényjavaslat azzal van indokolva, hogy mivel az egyházkerületi képviselőket az egyházmegyei közgyűlések választják, tehát ezen szervezetnek megfelelően a közigazgatás magasabb fokán a konventi képviselőket az egyházkerületi közgyűléseken kell választani: pártunk elhatározta, hogy ezután az egyházkerületi képviselők választását is a presbitériumok útján kívánja eszközölni, s ez irányú indítványunkat a zsinat elé be is adta. Indítványunkat — a mint előre sejtettük — a többség leszavazta; de tagadhatatlan, hogy azzal mégis erős fegyvert vettünk ki az ellenpárt kezéből, mert indítványunk után a fokozatos következetességre többé nem hivatkozhatott. De e nélkül is mindenki beláthatja, hogy nagy különbség van a konvent és egyházkerület hatásköre és így azok tagjainak választása között is. Míg ugyanis az egyházmegyei gyűlések által a kerületre küldött képviselők csakis a közigazgatási ügyek elintézésében vehetnek részt, sőt a közigazgatási bíráskodás behozatala folytán már az u. n. közigazgatási vitás kérdések felett sem ítékezhetnek: addig a konventi tagok egyszersmind híroságot is alkotnak, s mint legfelsőbb forum — midőn az egyházmegyék és egyházkerületek eltérő véleményben vannak — megmásíthatlanul ítélnék, vagyis a konvent egyházi törvénykezésünkben ugyanazt a helyet foglalja el, a melyet politikai tekintetben a magy. kir. kuria. Továbbá, mivel a törvényjavaslat 61. §. *a*) pontja szerint a Konvent, zsinat együtt nem léte esetén képviseli a magyarországi ref. egyházat, úgy a

hitfelekezetek, mint az állam irányában, tehát tulajdonképen sok esetben magát a zsinatot helyettesíti: természetes, hogy ilyen testületet — ha magunkat zsinatpresbiteri alapon állóknak nevezzük — csakis a presbitériumok szavazata útján lehet és kell megválasztani. De hát a többség — fájdalom — másként határozott.

Bizonyára igen nagy változást fog előidézni egyházi életünkben a közigazgatási bíráskodásnak egyházi bíróságainkra való átruházása.

Mint tudjuk, jelenleg érvényben levő egyházi törvényeink szerint az ú. n. közigazgatási vitás kérdések elbírálása az egyházmegyei és egyházkerületi közgyűlések által eszközöltetett és ez ell. n. sem a közgyűlések útján, sem irodalmi téren panasz nem emeltetett. Ennek daczára a törvényjavaslat a közigazgatási vitás kérdések elbírálását egy külön bíróság kezébe tervezte letenni, mely testület úgy az egyházmegyén, mint a kerületen a megfelelő bíróságok kebeleiből lett volna választandó. A konvent azonban — belátván azt, hogy ezen külön bíróság felállításától a kerületek idegenkednek, — ezen külön közigazgatási bíróság eszméjét elejtette és kimondotta «hogy az egyházi bíróságok mind a javaslat 284. §-ában foglalt közigazgatási peres, mind a fegyelmi ügyek elintézésére hivatottak». Mi mindent elkövettünk, hogy régi törvényünket épségben fentartsuk s közgyűléseink jogainak nem megcsönkítésára, hanem inkább kibővítésére törekedtünk s bebizonyítottuk — és pedig úgy az 1881/2. évi zsinati, mint több konventi jegyzőkönyvekből, — hogy a többség azon állítása, mintha az előző zsinat a közigazgatási bíráskodás behozatalát egyik főfeladatának tartotta volna, nem felel meg a valóságnak. De mind hasztalan! Ezen törekvésünk is kárba vészett, s veszteségünk ismét egygyel szaporodott.

Áttérek most már az ötödik, különösen lelkészeinkre nézve legfontosabb és leginkább életbevágó kérdésre, a lelkészi nyugdíj- és özvegy-árva gyámintézetre, melynek tervezete a törvényjavaslat 216. §. e) pontjában van körvonalozva.

Mi e tekintetben azon állaspontra helyezkedtünk, hogy míg a lelkészi özvegy-árva-gyámintézet nem rendelkezik oly tőkével, melynek kamata az összes ref. lelkészi özvegyek és árvák anyagi megélhetését biztosítani képes: a lelkészi nyugdíjintézet felállítását nem kívánjuk s ennél fogva a e) pontban jelzett közalapi segílyt is kizárólag a gyámintézet javára óhajtjuk fordíttatni. Pártunk megbízásából én terjesztettem a zsinat elé ily értelmű módosítványt, indokolván azt azzal, hogy hivatalviselésre képtelen lelkészeink megélhetése eléggé biztosítva van ez idő szerint azon gyakorlat által, mely szerint hozzájuk segéd-lelkész rendeltetik; s e gyakorlatot csupán arra szeretném kibővíteni, hogy a munkaképtelen s egyúttal csekély jövedelmű lelkészek segélyeztessenek annyira, hogy segédlelkészeket viszont ők is tisztességesen díjazhassák. Mert mindnyájan tudjuk azt, hogy egy országos nyugdíjintézet részére — ha az a célnak megakar felelni — milliók kel. enek, miknek előállítására pedig a mi egyházunk képtelen. Már pedig midőn az állami tisztviselők, sőt egyes intézetek és magánosak hivatalnokai

is bizonyos számú szolgálati év eltöltése után, fizetésök teljes összegével nyugdíjaztatnak, hogy akkor csakis a mi munkaképtelen lelkészeinket nyugdíjazzuk valami csekélységgel: ez sem az igazsággal, sem a méltányossággal nem volna összeegyeztethető. De ezenkívül a lelkészi nyugdíjintézet felállítása által a sokkal fontosabb és sürgősebb gyámintézet évi jövedelmének fele részét veszítené el, tehát e szempont is a nyugdíjintézet mellőzését javasolja. Aztán az 1889-ik évi konventi jegyzőkönyv bizonyítása szerint míg a gyámintézet felállítását mind az öt egyházkerület egyhangúlag sürgette, addig a nyugdíjintézet létesítésének azok nagyobb része ellene mondott. Továbbá tartani lehet attól is, — legalább az eshetőség nincs kizárva, — hogy a nyugdíjintézet felállítása után egyes egyházmegegyekben akár az ellenszenv, akár más indokból némi csekély összeggel nyugdíjaztatnának oly lelkészek is, kik különben még szolgálatra képesek. Már pedig a nyugdíjazásnak jutalmazásnak kellene lennie, mely az egyház javának munkálásáért adatik az elfáradt munkásnak; míg ellenben valakit esetleg volt jövedelmének $\frac{1}{4}$ vagy $\frac{1}{5}$ -ével nyugdíjazni már nem jutalmazás, hanem büntetés, a minek bizonyára nem örülne, de félné tőle minden lelkész. És e véleményben megerősíthet mindenkit azon körülmény is, hogy a nyugdíjaztatás úgy a törvényjavaslat 346. §. e) pontjában, valamint az egyházi törvénykezés átdolgozott kiadásában a büntetések közé van sorolva. Ugyanazért ha valami, úgy bizonyára a nyugdíjintézet mellőzésével a gyámintézet létesítése az az eredményes működésünk, mely keblünket örömmel töltheti be.

És most áttérve a hozott többi törvényekre, előre kell bocsátanom, hogy a nevelés és közoktatásról szóló rész tárgyalás alá nem került, s ez, valamint a törvényjavaslatban nem foglalt kérdések novemberben fognak tárgyalatni. A lelkészválasztási új törvényt tekintve, azt hiszem mindenki belátta, hogy ez a réginél jobb és méltányosabb. Az új törvénynek ugyanis két kiemelkedő intézkedése van. Az egyik a jelölés eltörlése, minek folytán minden lelkész, kinek az illető egyházra képesítvénye van, választás alá esik. A másik az, hogy a választás meghívás útján is történhetik. Bizonyos, hogy ha előbbi törvényünkben e szakasz helyét foglalt volna, igen sok lelkész foglalta volna el méltó helyét, míg így, nehogy a ki nem jelölés esélyének tegye ki magát, visszavonult s igen gyakran kevésbé érdemeseknek engedte át a tért. Kerületünk ugyan a szabad választás mellett nyilatkozott; de e nézetünket a többi kerületek képviselői, sőt pártunk tagjai sem pártolták mindnyájan; de így is jókora lépést tettünk a szabadság felé, midőn az önkénykedésre tért nyitó kandidációt megszüntetnünk sikerült.

Egyik legfontosabb kérdésben t. i. az egyházi adózás terén fájdalom semmi előmenetel sem történt. Többektől hallottam vádként említetteti, hogy a vagyonaránylagos adózás behozatala érdekében senki sem szolgált fel. Erre nézve kénytelen vagyok nagytiszteletű közgyűlés kijelenteni, hogy pártértekezletünkön épen én vettem fel e kérdést, azonban épen a lelkészképviselők voltak azok, kik annak behozatalát elleneztek; annak veszélyes követke-

ményeit azzal indokolván, hogy a szegényebb egyháztagok örömet belenyugodnának az új adókulcsba, főleg ha egyházi adójok kevesbednék; de a vagyonosabb rész, pl. már a fél vagy egész telkes gazda, vagy a még vagyonosabb nem szívesen fogadná azt, ha a vagyonaránylagos kulcs szerint adója pár véka étellel vagy pár forinttal emelkednék, a miből természetesen lelkéseinknek és tanítóinknak lenne legtöbb kellemetlenségök. Legalább úgy látszik, hogy ez volt az általános vélemény, midőn az aránylagos adózás eszméjét az 5 egyházkerület közül egyetlen egy sem merészelte kezdeményezni.

Az országos közalaphól a missióra fordított 25% ot pártunk sokalván, az annak alábbszállítása iranti indítvány megtételével Kiss Albertet bírta meg. Mivel azonban a közalap végrehajtó bizottságának tagjai oda nyilatkoztak, hogy a 25% a már létező missiói körök megszavazott dotációjára is alig elegendő: a többség az eredeti javaslatot megszavazta.

Fel kell még említenem, hogy a zsinati tárgyalásaink végső napjaiban Kiss Áron, tiszántúli püspök egy indítványt terjesztett a zsinat elé, melyben kívánja, hogy »mondja ki a zsinat, hogy egy Debreczenben felállítandó bölcsészeti fakultásnak tanárképzéssel összeköttetésben, az alapját jelen alkalommal leteszi és azt létesíti, miután annak nélkülözhetetlen voltát már a Debreczenben tartott zsinat is mélyen érezte és kinyilvánította.« Ez indítványt igyekeztek aztán az erdélyiek is a magok javára kizsákmányolni; hogy tehát nekik is jusson valami, kérték, hogy a Kiss Áron indítványával kapcsolatban »mondja ki a zsinat, hogy Kolozsvárt a tudomány-egyetemmel lehető kapcsolatban egy theologiai fakultást létesít.« Ezt azért említettem fel, hogy midőn vannak lelkészi állomásaink, melyeknek évi jövedelme alig megy 300 frtra s hogy midőn a lelkészi gyámintézet alig lépett a kezdeményezés stádiumába: véleményem szerint előbb ezen bajainkon kellene segítenünk; épen azért pártoltuk gr. Tisza Lajosnak azon al módosítását, mely kimondatni kívánja, hogy az illető fakultások költségeire a híveknek kivetés útján újabb teherrel akár egyszermindenkorra, akár állandóan való megrovatása kizárassék.« E módosítás két szavazattöbbséggel elvettetett ugyan; de mivel a végleges intézkedés a zsinat 3-ik ülészakára halasztatott, igyekezni fogunk álláspontunkat diadalra juttatni.

Végig nézve tehát a zsinat s különösen azon pártnak működésén, melyhez én is tartozom, a kisebb kérdéseket nem érintve, ezen párt érdeme az, hogy a lelkészi nyugdíjintézet mellőzésével a gyámintézet legrövidebb idő alatt létesíttetni fog. Hasonlóképen érdeme az, hogy egyházi bíróságainkat szétdarabolgatni nem engedte, hanem keresztül vitte, hogy úgy egyházmegyei, mint egyházkerületi bíróságaink, mind a fegyelmi, mind a közigazgatási ügyekben teljes számban fognak ítélkezni s végül, hogy a lelkész választásnál a jelölő bizottság eltöröltetett.

Azért midőn e kisebbség ily nagyfontosságú eredményeket volt képes kieszközölni: meggyőződésből állítom, hogy ezen ellenzékre az országos zsinaton nagy szükség volt s hogy humánus és népszerű is volt az álláspont, melyet a tárgyalások folyaman elfog

lalt. Mindazáltal sajnós bár, de meggyőződésem az, hogy egyházunk jövőjére az 189 $\frac{1}{2}$. évi zsinat nem fog valami nagyon kedves emléket hagyni. A mi engem és képviselő társamat megnyugtató és megvígasztal, az azon tudat, hogy mindenkor meggyőződésünk és lelkiismeretünk sugallatát követve adtuk szavazatunkat jobbra, vagy balra. De megnyugtató azon tudat is, hogy egyházmegyénk véleményét és nézetét egy pillanatra sem vesztettük el szemünk előtt.

Magamról szólva különösen, életemnek egyik legszebb részét fogja képezni azon idő, melyet ref. egyházunk érdekében annak legfőbb törvényhozó testületében töltöttem el, s mindenkor hálással fogok visszaemlékezni az alsózepléni egyházmegye közönségére, mely engem zsinati képviselővé választatásom által ily nagy kitüntetésben részesített. Épen azért engedje meg a nt. közgyűlés, hogy hálám és köszönetem fejében egyházmegyémnek én is némi csekély szolgálatot tehessek s zsinati képviselői napidíjaimnak összegét — mintegy 200 forint — egyházmegyénk s különösen annak lelkészeire nézve legfontosabb és leghasznosabb egyesületnek, az alsózepléni papi özvegy-árva-gyámintézetnek felajánlhassam. Fogadják ezt önök tőlem oly szívesen, mint a mily mértékben szívemen fekszik nekem egyházmegyénk ezen intézetének jóléte és felvirágzása s egyuttal fogadják bennem helyezett bizalmukért őszinte és forró köszönetemet!

4. Esperesünk jelenti, hogy Bodolay József papi, és Vecsey Oláh Miklós világi tanácsbírák — előbbi betegsége, utóbbi elfoglaltatása miatt tanácskozásainkban nem vehettek részt. Ellenben Báró Vay Sándor világi tanácsbíró elmaradásáról az elnökséget nem értesítette.

Sajnos tudomásul szolgál.

5. A megjelent képviselők megbízó levelei felolvastatván, igazolatnak.
6. Dr Kessó Géza egyházmegyei ügyész, egyszersmind világi jegyző mindkét állásáról lemondván, felmerült a kérdés, hogy a két állás jövőre szintén egyesítve, vagy pedig külön-külön és mi módon töltsék be?

Közgyűlésünk a két állást külön-külön kívánván betölteni, a nélkülözhetetlen ügyészi hivatalra, — amennyiben annak mikénti betöltéséről a törvény nem rendelkezik, — köztelkiáltással Debreczeni Bertalan főiskolai jogigazgatót azonnal megválasztja; a világi jegyzői hivatalra pedig a szokásos szavazást elrendeli s a szavazatoknak a főiskolai igazgató-tanács ülésével egyidejűleg leendő felbontásával, — két elnökünkön kívül — Szinyei Gerzson tanácsbírókat és Bálint Dezső sárospataki lelkészt bízza meg, felhatalmazván esperesünket, hogy az esetre, ha az első szavazásnál általános többséget senki sem nyerne, újabb szavazást rendeljen el, hogy eképen a jegyzői állás őszi gyűlésünkre betölthető legyen.

Az ügyészül megválasztott Debreczeni Bertalan megválasztását elfogadván, hivatalába azonnal beigtattatott s helyét tanácskozási asztalunknál a közgyűlés lelkes és szívélyes üdvözlése közben elfoglalta.

7. Azon alkalomból, miszerint egyházkerületünk méltó büszkesége, — ev. ref. egyetemes egyházunk legerősebb oszlopmembere, Báró Vay Miklós főgondnok úr, ki egyházmegyénk keblében kezdette meg áldásos működését — ez évi április 29-én tölti be drága életének 90-ik évét, illetve éri meg születésének 91-ik évfordulóját, egyházmegeyei közgyűlésünk következő üdvözlő felíratot intézi hozzá :

Nagyméltóságú báró, kegyelmes urunk!

A jóságos Isten legnagyobb áldásának, az emberiség és társadalom irányában kibeszélhetetlen kegyelmének bizonyossága, midőn férfiakkal ajándékozta meg, kiket a haza, az egyház, általában a közjó iránt nemesen érző szív, lángoló ügyszeretet s minden áldozatra kész odaadás mellé hosszú élettel is megáldott, hogy így áldásteljes működésük gyümölcseiben, fényt és meleget árasztó dicsőségükben nemzedékek részesülhessenek.

A magyarországi ev. ref. egyetemes egyház, közelebbről a tiszáninneri egyházkerület irányában kétségtelenül a gonldviselés eme legnagyobb áldása s legritkább kegyelme nyilvánul kegyelmességed áldásteljes és eredményekben gazdag hosszú életében, melyből — ami a társadalmak történetében valóban példa nélküli — immár 72 évet szentelhetett nemes és nagy lelkének legbensőbb melegével szeretett evangyéliomi egyházunk felvirágoztatására.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye, mint a melynek keblében kezdette meg kegyelmességed egyházunkra oly áldásos pályafutását, — a jóságos Isten eme ritka kegyelméért minden szívben táplált hálaérzetnek ad kifejezést azon örvendetes alkalomból, melynél fogva az ő jóvolta Nagyméltóságod drága életét megtartva, esztendeihez esztendőket, napjaihoz napokat toldva megengedte, hogy születésének 91-ik évfordulóját megérje.

De midőn hálájának ad kifejezést e kegyelemért, egyszersmind legbuzgóbb imát küld a Mindenható trónja elé, kérve, hogy Kegyelmességed drága életét az egyetemes magyar ref. egyház, közelebből a tiszáninneri egyházkerület és egyházmegyénk dicsekedésére és áldásául még sokáig tartsa meg!

Fogadja Nagyméltóságod legőszintébb szeretetünk és legmélyebb tiszteletünk ismételt kifejezést, melylyel vagyunk Sárospatakon 1892. április 21.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye közgyűlése.

- 8 Főtisztelendő Kiss Áron tiszántúli püspök urat, püspöki beigtatása alkalmával szintén üdvözölni kívánván közgyűlésünk, hozzá a következő üdvözlést intézi :

Főtisztelendő és Méltóságos püspök úr!

A közügyek munkálásában megöszült főn az elismerés koszorújának látása, s a miben e mai, erkölcseiben alásülyedt korban oly ritkán van alkalmunk gyönyörködhetni: a valódi érdemnek mellék tekintetek nélküli elismerése és méltánylása, minden nemesen érző kebelben a tiszta és megnyugvás jól eső érzetét költi fel még akkor is, ha azt az elvek küzdterén ellenünk becsülettel vívott harcban érdemelte ki; csak természet tesz tehát, hogy fokozott lesz örömünk, ha az elismerés e koszorúját éppen a velünk ugyanazon elvekért küzdő tábor egyik zászlóvivője érdemelte ki.

Azon küzdelemben, melynek a legközelebbi zsinat alkalmával megtámadott zsinat-presbiteri egyházalkotmányunk védelmezésénél tanúi voltunk, s melyben a tiszáninnen egyházkerület s közelebről alsózempléni egyházmegyénk is legjobb erőivel részt vett: egyházmegyénk közönsége Főtisztelendőséged kimagasló egyéniségét, mint a védelmi harc vezéret tisztelte és tiszteli. Éppen azért legbensőbb és legtisztább örömének ad kifejezést egyetemes magyar ref. egyházunkra nézve örvendetes azon tény felett, melylyel a főtiszteletű tiszántúli nagy egyházkerület Főtisztelendőséged kimagasló érdemeit püspökké lett megválasztása által elismerte, méltányolta és megkoronázta. És midőn kérjük a Mindenhatót, hogy Főtisztelendőségedet egyházkerülete és egyetemes egyházunk javára és áldására testi és szellemi örökök teljességében még sohaig tartsa meg: egyszersmind kérjük, hogy fogadja jó szívvel tiszteletünk és ragaszkodó szeretetünk őszinte kifejezését, melylyel vagyunk Sárospatakon, 1892. április 21.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye közgyűlése.

9. Olvastatott Tóth Kálmán s. lelkésznek egyházmegyénkbe leendő bekebeleztetése iránt beadott kérvénye.

Nevezett segédlelkész bemutatott bizonyítványai alapján bekebeleztetik.

10. Balogh Kálmán, volt tiszaladányi tanító Erdőbényére, Nagy Károly, volt örösi tanító Tisza-Ladányba s Pálúr Mihály, volt regmeczi tanító Örösbe tanítókül megválasztatván, ezen újabb állomásaikban megerősítettésüket kérelmezik.

Bemutatott okmányaik alapján elfoglalt állomásai-
kon megerősítettnek.

11. Az örösi és tiszaladányi egyházak tanítói díjleveleiket 3—3 példányban beterjesztetvén, azok megerősítését kéri.

A díjlevelek az egyházmegyei levéltárban elhelyezett régiebb példányokkal összehasonlítatván, miután díjlevél csonkítás esete nem forog fenn, megerősítés végett felterjesztetnek a főtiszt. egyházkerületre.

12. Olvastatott a vísi egyháznak azon kérelme, hogy miután a lelkész-tanítóság felállítására vonatkozó kérelmük a közoktatásügyi minisz-

térium által nem hagyatott jóvá: engedessék meg nekik rendes lelkész híhatása, annyival inkább, mivel az általuk megfelelő számú példányban beterjesztett díjlevél tanúsága szerint, a lelkészi fizetés a minimális 600 frtot nemcsak megüti, hanem azt a legszigorúbb számítás szerint is meghaladja.

Közgyűlésünk a visi egyház kérelmét maga részéről teljesíti, a rendes lelkész hívhatását a gyülekezetnek megengedi, s a pályázat kihirdetésére az esperesi hivatal felhatalmazza; kiköti azonban, hogy a megválasztandó lelkész a tanítói állomás betöltéséig a tankötelesek minden irányú oktatását is köteles teljesíteni.

13. A lelkészjelölő-bizottság tagjait a törvény értelmében minden évben újból kellvén választani,

közgyűlésünk folyó évre a múlt évi tagokat, névszerint Tóth Lajos papi, Szinyei Gerzson és Meczner András világi tanácsbírákat rendes, Bodolai József papi, Bódogh Károly és Vecsey Oláh Miklós világi tanácsbírákat póttagokul, közfelkiáltással, ismételten megválasztja.

14. Múlt évi őszi közgyűlésünk 33. pontja értelmében a zombori egyházba a lelkészi földek után követelt állami adóhátrálék származásának és természetének felderítésére kiküldött bizottság beterjeszti jelentését, melyből nyilván kitűnik, hogy Zemplénnvármegye közigazgatási bizottsága, már 1889. május 8 án tartott ülésében, 374/528. kb. sz. alatti határozatával megállapította, hogy a hátrálékos 226 frt 28 kr állami adókövetelésből az 1856—1863 évekre eső összeg vagyis 126 frt 19 kr Kovács János akkori helyettes lelkész. az 1863—1868 évekre eső összeg, vagyis 86 frt 45 kr Rácz Abrahám akkori h.-lelkész s az 1869—70 évekre eső összeg vagyis 13 frt 70 kr Semsey József jelenlegi helyettes lelkész hivataloskodása idejéből származik s az egész követelés megfizetésében a közigazgatási bizottság a zombori ref. egyházat, mint a lelkészi földek tulajdonosát marasztalta el.

Miután ez az adóhátráléki követelés a törvény értelmében már elévült: a zombori ref. egyház, mint elmarasztalt fél utasíttatik, hogy e hátrálék leíratását a nagymélt. pénzügyminiszteriumnál kérelmezze s idevonatkozó kérvényét e jegyzőkönyv vétele után, az esperesi hivatal útján, már a legközelebbi egyházkerületi közgyűléshez haladéktalanul nyújtsa be, hogy az, illetékes helyére, az egyházkerület pártoló határozatával mielőbb felterjeszthető legyen.

15. A hogykai egyház a konventi tőkesegélyből a h. lelkészt illető részt önmagának visszatartotta s azt tőkésítés szempontjából a sárospataki népbankba helyezte el, abból az indokból, hogy Hogykán ez idő szerint nem rendes, hanem helyettes lelkész működik, a kit, tehát szerintök ez az összeg nem illet meg, hanem majd csak a rendes lelkésznek lesz kiadandó.

Miután a hogykai egyházban ez idő szerint káplán-tanítói állás van rendszeresítve s ezen állomás ott nem ideiglenes; s miután az egyetemes konvent az u. n. tőkés segélyeket az egyházi tisztviselők díjlevéllileg megállapított jövedelmének évenként s állandó javítására utalta ki, s miután a nyugtákat az illető h. lelkésztanítónak kell kiállítania: közgyűlésünk utasítja a hogykai egyház presbitériumát, hogy Erdélyi József h. lelkésznek a tőle visszatartott tőkés segélyt, szám szerint 35 frtot, haladéktalanul szolgáltatassa ki.

16. Múlt évi őszi gyűlésünk jegyzőkönyvének 32. sz. pontjára vonatkozólag Tóth Lajos egyházmegyei kiküldött beadott jelentésében előadja, hogy a berzéki egyház kötvényei rendezve és kellőleg biztosítva vannak.

Jelentése tudomásul szolgál.

17. Olvastatott a sajhídvégi presbitérium felterjesztése, melyben a közte és a községi előjáróság között a faiskola ügyében felmerült vitás kérdésre vonatkozólag előadatik, hogy az egyház gondnokának, 1891. november 15-én, egy 3683/1891. sz., október 28-ról keltezett telekkönyvi hatósági végzés kézbesítettett, mely elrendeli, hogy az 1858. évben eszközölt tagosításkor 175. térképi szám alatt foglalt s oskolakertnek kiosztott s földkönyvileg a sajhídvégi ev. ref. egyház nevéen álló 1312 helyrajzi szám alatti földterület, mely 2400 □ ölet tesz ki, Sajó-Hídvég községe részére tulajdonjogilag bekebeleztessek.

A végzés vétele után a lelkész, még az nap, presbitéri gyűlést hívott egybe, s ez a lelkészt és gondnokot megbizta, hogy Szerencsen a járásbírótság előtt tegyenek kérdést, mily alapon hozatott ezen telekkönyvi hatósági végzés? A küldöttség a november 21-én tartott presbitéri gyűlésben számolt be eljárásáról s beszámolójában előadja, hogy a járásbíróstól azon felvilágosítást nyerte, miszerint a kérdéses területnek a község tulajdonául leendő bekebelezését 1891. szeptember 27-ről kelt megkeresésben Pozsgai József sajhídvégi bíró és Pethő Dániel körjegyző kérelmeztek s ennek következtében, október 25-én, Dancs Gyula telekkönyvvezető által, az egyházi előjáróság értesítése és így közbejötté nélkül helyszíni szemle is tartatott, s az erről adott jelentés folytán adatott ki a fent említett telekkönyvi hatósági végzés. Előadja továbbá küldöttség, hogy a járásbírótság előtt feltűntette, miszerint a kérdéses terület, mint nagy részben régi temető, feltétlenül az egyház tulajdonát képezi, s mint a tagosításkor oskolakertnek kiosztott területet is az egyház már 34 év óta háborítlanul használja, s ennek egy részén elég jól berendezett s jelenleg is több mint 300 darab nemesített oltványnyal és számos vadonczczal ellátott faiskolakertet rendezett be; mire a járásbírótság, mint telekkönyvi hatóság kinyilatkoztatta, hogy a 3683. számú bekebelezési végzést annyival inkább kész hatályon kívül helyezni, mivel a telekkönyvek megtekintéséből arról győződött meg, hogy Sajó-Hídvégen a telekkönyvek rendezése annak idejében félbemaradt, s így nemcsak az egyház, hanem több birtokos telekkönyve is

rendeztelen. A presbitérium a küldöttség előadása következtében Pozsgai József bíró s egyszersmind presbiter és Pethő Dániel körjegyző titokban vitt eljárása ellenében megütközésének és sajnálatának adván kifejezést, őket a felmerült 5 frt 48 kr utazási költség megtérítésére kötelezte.

A járásbíróság a bekebelezetési rendeletet visszavonó végzést, ígéretéhez híven, 3857. sz. a. már november 17-én meghozta, de az a gondnoknak, Pethő Dániel körjegyző által, csak is 1892. évi január 15-én lett kézbesítve. Az egyházi presbitérium azon hitben volt, hogy régi tulajdonának használatában nem fog többé háborgatni; de csalódott, mert a bíró és jegyző nem nyugodtak és 1892. február 19-én, a mikor a lelkész éppen egyházlátogatási körútját végezte, tehát ott-on nem lehetett és az egyház érdekeit nem védelmezhetette: községi képviselő-testületi gyűlést hívtak össze, s habár néhány képviselő az ügy tárgyalását azon időre kívánta elhalasztatni, a mikor a lelkész is otthon leend; — miután a bíró és jegyző arra hivatkoztak, hogy Zemplén varmegye közgyűlése a községi utak befásítását 1888-ban elrendelte s a főszolgabíró a községi faskertek rendezése ügyében kelt rendeletét már 1891-ik évben kibocsátotta, majd 1891. december 21-én megsürgette. tehát az ügy tárgyalását — miután már két éven át halasztották — tovább elodázní nem lehet s ha a község a kérdéses területet faskolául meg nem kapja, 800—900 frtért lesz kénytelen más faskola helyiséget vásárolni: a képviselő-testület többsége az uradalom képviselőjének és a mózes vallásúaknak bevonásával kimondotta, hogy a bíró a kérdéses területnek a község nevére leendő átíratása iránt haladéktalanul intézkedjék, mert úgymond a tagosítás alkalmával a faskola terület nem az egyháznak, hanem a községnek méretett ki, s egyszersmind az átíratásra s a netaláni peres eljárásra a költséget is megszavazta.

E képviselőtestületi határozat egy megkeresés kíséretében 1892. február 28-án kézbesített az egyház gondnokának, s abban a presbitérium felhivatik, hogy 8 nap alatt nyilatkozzék. hajlandó-e a 3683. sz. tskönyvi hatósági végzés értelmében a 2400 □ öl területnek a község nevére leendő tulajdonjogi átíratásába, a peres eljárás megindítása nélkül beleegyezni s használatát illetőleg a községgel — szintén peres eljárás nélkül — egyezsége lépni?

A képviselő-testület jegyzőkönyvének vétele után február 29-én presbiteri gyűlés tartatott, s miután a jelen volt presbiterek — kik részben képviselőtestületi tagok is — sőt maga a bíró is odanyilatkoztak, hogy ők nem az egész 2400 ölnék, hanem e terület egy részének, mintegy 400 □ ölnék átengedésébe egyeztek bele, mint amennyi a tagosítás alkalmával az országút melletti gycpből csatoltatott a régi temetőhöz: a presbitérium tudni akarván, hogy a 2400 öl terület a községnél ezelőtt megvolt földkönyv és birtokiv szerint a község vagy az egyház tulajdonát képezi-e? kiküldte kebeléből a lelkészt és még három tagját, hogy erre nézve a község házánál felvilágosítást kérjenek.

A kiküldöttek a községi irodában és tanácsházban erre vonatkozó okmányt nem találtak; a jegyző útba igazítást adni vona-

kodott; végre a község háza padlásán megtalálták a község földkönyvét, melyből meggyőződtek arról, hogy az összes 2400 □ öl terület, mint egyházi és iskolai tulajdon van bejegyezve. Ennek folytán a presbitérium határozatilag kimondotta, hogy a községnek a kérdéses területet annyival inkább nem engedi át, mivel a képviselőtestület rendelkezési jogát nem ismerheti el, s mivel az illető területet átengedni — felsőbb egyházi hatósága engedélye nélkül — magának a presbitériumnak sem áll jogában; pert az egyház nem kezd, mert arra szükség nincs, de tulajdonának megcsönkítése ellenében védekezni fog, mert ez kötelessége; mindazáltal — habár a csatolt okmányok alapján a kérdéses terület egészen a sajó-hídvégi cv. ref. egyház tulajdonát képezi, de a további zaklatások kikerülése és a békés viszony helyre állítása tekintetéből tisztelettel kéri a presbitérium, hogy a kérdéses 2400 □ öl területnek az a része, de csak is az, mely a tagosításkor hasított a legrégebb temetőhöz — mintegy 400 □ öl — bocsátassék át községi fajsík helyiségül a polgári község tulajdonába.

Miután úgy az előadottak, mint főleg és különösen a lelkész által időközben — hiteles másolatokban — megszerzett és mellékelte okmányok, névszerint az úrbéri szabályozás utáni földkönyv és térkép, valamint az 1857. évi márczius hó 16-án kötött tagosítási egyezségről szóló levél minden kétséget kizáróan bizonyítják, hogy a Pozsgai József bíró és Pethő Dániel körjegyző által a község tulajdonául átíratni sürgetett terület és pedig úgy a régi temető, mint a tagosítás alkalmával ahoz adott kisebb részlet egészen az egyház jogos tulajdonát képezi: közgyűlésünk a sajó-hídvégi presbitériumnak a kérdéses kisebb terület átengedése iránti kérelmét — tekintetbe véve azt is, hogy ezen terület idővel még temetkezési helyül is szükséges lehet — nem teljesíti; sőt ellenkezőleg utasítja a presbitériumot, hogy az egyház érdekeinek esetleges újabb támadások elleni megvédhetése és telekkönyvének rendezhetése céljából, Debreczeni Bertalan ügyészünk részére a lehető legrövidebb idő alatt, ügyvédi meghatalmazást állítson ki s azt kezeihez szolgáltatassa.

Továbbá, mivel a sajó-hídvégi lelkésznek, mint az egyház képviselőjének — személyes fáradozásait nem tekintve — az egyház érdekeinek megvédése körül 35 frt 26 kr kiadása volt: közgyűlésünk utasítja a sajó-hídvégi egyház gondnokát, hogy ez összeget a lelkésznek fizesse ki s azt a folyó évi számadás kiadásai közt számolja el. Az egyháznak visszereseti joga a költséget okozók ellenében természetesen megmarad.

S végül — miután egyházmegyei hatóságunknak tudomására jutott azon valóban sajnálatra méltó tény is, mely szerint Pozsgai József és Pethő Dániel által az egyház birtoklásának megtámadása, a lelkész kifárasztása és megfélemlítése céljából ennek személyére is átvitetett, amennyiben a lelkész azért, mert 1891. nov. 15-én a telekkönyvi átírató végzés vétele alkalmával meglepetésében, de a presbitériumi jegyzőkönyv bizonyítása szerint is, akkor még az átíratást kérő személye-

ket nem tudva, nem ismerve és szavait személyekre nem is alkalmazva azt mondotta: «míg Sajó-Hidvégen élek, nem engedem az egyház birtokát elraboltatni»; e nyilatkozatát megtoldva és elferdítve bíróság elé állították s rágalmazás vétségében kérték elmarasztaltatni, s tanúként éppen az egyház gondnokát és három presbitert idéztettek meg, úgy akarván ez által a lelkészt feltüntetni, mintha közte és az egyház előjárói és tagjai között békételenség és visszavonás állana fenn.

Közgyűlésünk ezennel kinyilatkoztatja, hogy a midőn Pozsgai József bíró és Pethő Dániel körjegyző eljárása felett megütközésének ad kifejezést, ugyanakkor Tóth Lajos sajó-hidvégi lelkésznek az egyház érdekében tanúsított odaadó és páratlan ügybuzgalmát bizonyító eljárását nem csak kötelességéből kifolyó cselekménynek tekinti, hanem azt a legnagyobb mértékben helyesli, azért elismerését és dicséretét nyilvánítja; s mindezt a sajó hidvégi egyház közönségének jegyzőkönyvi kivonat útján tudomására hozni rendeli:

18. A megyaszói járás egyházlátogató küldöttsége jelenti, hogy a h.-kaki egyház a fennálló szabály ellenére; az egyházmegyei hatóság előzetes értesítése és az építkezési tervzet jóváhagyása nélkül, egy minden tekintetben czélszerűtlen, pusztán egy szobából álló, a mellett alacsony és fakéménnyel ellátott tanítói lakot épít.

Közgyűlésünk a h.-kaki egyháznak a törvényes kellékeket mellőző eljárását rosszalva, midőn a presbitérium irányában helytelenítésének ad kifejezést: egyszersmind felelősség terhe alatt elvárja a presbitériumtól, hogy a tanítói lakot magasabbra építteti, továbbá azt legalább egy lakosztályal kibővíti és a fakéményt kőkéménnyel helyettesíti.

19. Olvastatott dr. Kesső Géza volt egyházmegyei ügyésznek a tállyai egyház Marcsek-féle hagyatékára vonatkozó véleményes jelentése, melyben a kérdéses ingatlan eladásának engedélyezését ajánlja.

A jelentés tudomásul vétetvén, a tállyai egyháznak az eladásra vonatkozó engedély megadatik.

20. Olvastatott a tállyai egyház folyamodványa, melyben annak megengedését kéri, hogy tőkepenzeiből mintegy 6—700 frtot szólóinek újra építésére fordíthasson, illetőleg ez összeget saját közpénztári tőkéből a jelzett czélra kölcsön vehesse.

Jóllehet a szólók újból építésének eddig megkísérlet módjai közül — szakemberek nyilatkozatai szerint is — eddig egyik sem bíztat megnyugtató, sőt még valószínű sikerrel sem: mindazáltal közgyűlésünk a tállyai egyház kérelmét nem tagadhatja meg, hanem azt végleges jóváhagyás végett felterjeszti a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés elé.

21. Gecsei Péter tanácsbíró és Zitás Bertalan pthrügyi lelkész, mint esperesi kiküldöttek, Barati Ferencz takta-kenézi lelkész-tanító elha-

lázása következtében az egyház leltárának felvételével, a lelkész-tanítói díjlevél megállapításával, az elhalt lelkész követeléseinek valamint terheinek feltüntetésével bízván meg, beterjesztett jelentésükben előadják, hogy a leltárt összeírták, a díjlevelet — miután a régi nem volt megtalálható — egyes bejegyzésekből, a birtok-ívekből s az egyháztagok bevallása után szintén összeállították; továbbá, hogy a lelkészi földeket a f. évi október 1-sőjéig a jelenlegi bérlőnél hagyták meg, annyival inkább, mivel ez már 45 frt 72 krral többet fizetett az elhalt lelkésznek, mint a mennyi április végéig esedékessé vált. Terhe van a lelkésznek e 45 frt 72 kron felül 130 frt. Ezzel szemben követelése van az egyház pénztára ellenében 28 frt 39 kr, továbbá mintegy 45—50 köböl gabona és szintén 40—50 frt másnemű pénz. Végül az árvák jövedelmét kész pénzben ajánlják megállapítani s részükre gyámul Botka István báji tanítót hozzák javaslatba.

A jelentés helyeslő tudomásul vétetvén, a bemutatott díjlevélnek az egyházmegyei levéltárban levő példánnyal leendő összehasonlításával, annak utána a lelkész-tanítói állás betöltése iránti intézkedéssel, valamint a hátrálékos követelések behajtása iránti lépések megtételével, esperesünk bízatik meg. Az árvák érdekében kívánatosnak tartja közgyűlésünk is, hogy gyámjokul Botka István neveztesse ki, s esperes úr felkérjük, hogy e tekintetben az árvaszéknél lehetőleg járjon közbe; végül a leendő helyettes lelkész által az árvák részére fizetendő kegyévi jövedelem 300 frtban állapíttatik meg.

22. Olvastatott a takta-kenézi egyház néhány presbitere által kiállított azon nyilatkozat, melyben kinyilvánítják, sőt mint a nyilatkozatban mondják esküvel is hajlandók bizonyítani, hogy a takta-kenézi határnak mint vadászterületnek bérletárát és pedig évenként 60 frt összegben a képviselő testület hat évre az ev. ref. egyház és iskola javára ajánlotta fel; de ezen összegből — bár a bérlet immár 3-ik éve folyamatban van — állítólag sem az egyház, sem az iskola nem kapott egy krajczárt sem.

Ezen ügynek tüzetesebb megvizsgálásával Zitas Bertalan pthrügyi lelkész bízatik meg, jelentése őszi közgyűlésünkre bevérván.

23. A mádi egyház beadott folyamodványában iskolájának a Mádon már régóta felállított s kitűnő sikerrel működő állami iskolával való egyesíthetését kérelmezi; továbbá, hogy a konvent által részére már megígért tőkés segélynek lehetőleg még ez évben leendő kiutalását egyházmegyei hatóságunk a főtiszteletű egyházkerület útján sürgesse meg.

Közgyűlésünk a mádi egyház kérelmét, viszonyait tekintve megadja s megengedi, hogy iskoláját az állami iskolával egyesítse, s az egyesítés keresztül vitele érdekében a közbenjárásra, továbbá a szerződés megkötésénél egyházmegyénk képviselésére s a mádi egyház érdekeinek lehetőleg kedvező megóvására Meczner Béla egyházmegyei gondno-

kunkat kéri fel; végül a tőkés segély iránti kérvényét a főt. egyházkerület hathatós pártfogásába ajánlja.

24. Olvastatott a tolcsvai egyház folyamodványa, melyben szomorú anyagi helyzetére s hívei fizetéseképtelenségére hivatkozva, egyházmegyei hatóságunk pártfogását kéri egy, állami elemi iskolának, Tolcsván leendő létesítése tárgyában.

Egyházmegyénk teljes aggodalommal és élénk figyelemmel látva különben is a tolcsvai egyház kétségbeesztő helyzetét, a legnagyobb készséggel fogja az egyház kérelmének megvalósítását az illető helyen pártfogásával előmozdítani. Miután azonban egy állami iskolának létesítése egyhamar nem remélhető, s a mellett biztos tudomásunk szerint a lelkeszi állomás fentartása is kétségessé vált, hogy e szomorú eshetőség bekövetkezéséig mi módon volna elkerülhető, s nem lehetne-e a lelkész közreműködésével a szünetelő iskoláztatáson is legalább ideiglenesen segíteni: ennek megállapítására s e tekintetben való javaslatlételre Czinke István erdőbényei lelkészt s egyházmegyei aljegyzőt küldi ki azon utasítással, hogy jelentését még az őszi gyűlés előtt az esperesi hivatalhoz terjeszse be. Egy úttal az esetleg felállítandó állami iskolának a tolcsvai egyház által nyújtandó némi kedvezményekre vonatkozó szerződés megkötésénél az egyházmegye képviselésére annak idején Debreczeni Bertalan egyházmegyei ügyészt küldi ki.

25. Mult évi őszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 18. sz. pontjára vonatkozólag, Gecsei Péter egyházmegyei kiküldött, beadott jelentésében előadja, hogy a tolcsvai egyház $3\frac{1}{2}$ hordó borát 400 frtért eladta, abból Mezőssy László volt főgondnoknak az egyház elleni 87 frt követelését kifizette, a megmaradt 313 frtot ideiglenesen a tokaji takarékpénztárba elhelyezte, s a betéti könyvet az egyházmegye rendelkezésére bocsátja.

A jelentés helyeslő tudomásul vétetik; miután azonban közgyűlésünk az egyházlátogatás útján arról értesült, hogy állítólag a tolcsvai egyháznak is van egyházi adó és közalapi illeték címen mintegy 49 frtnyi követelése Mezőssy László ellenében: ennek tisztába hozatalával ismét Gecsei Péter tanácsbíró bizza meg, azon utasítással, hogy eljárásának eredményéről őszi közgyűlésünkre jelentést tegyen, addig pedig a takarékpénztári betéti könyvet tartsa magánál.

26. Az erdőbényei egyház előjárósága jelenti, hogy új iskolát szándékozván építeni, eddigi iskolai beltelkét és épületét a gyülekezeti közgyűlés jóváhagyásával eladni és a lelkészlakkal szemben, a templom közvetlen szomszédságában fekvő és iskolai helyiségül minden tekintetben alkalmas telket látna czélszerűnek megvásárolni; ugyanazért úgy az eladásra mint a vételre egyházmegyénk jóváhagyását kéri.

Egyházmegyei közgyűlésünk az egyházlátogatóság által

is melegen ajánlott eme iskolai telekcserét, illetőleg a réginek eladását s a jelzett újnak megvásárlását megengedi; elvárja azonban, hogy a szerződések előzetesen egyházmegyei közgyűlésünk elé mindenestre beterjesztessenek.

27. Az erdőbényei egyház presbitériuma nevében Czinke István lelkész közgyűlésünkhöz intézett beadványában jelenti, hogy miután a tőke pénzek elhelyezésénél nem lehet eléggé óvatosan eljárni, sőt sok esetben előnyösen kiadni sem lehet: a presbitérium a lelkész javadalmazására szolgáló Ferenczi-alapítványból, a legközelebb múlt évben, 1160 frtért, a papi taggal szomszédos s mintegy 3 hold terjedelmű 2 darab szántóföldet és 2 darab kaszálót vásárolt a Ferenczi alapítvány, — illetve a lelkészi javadalom részére, olyformán, hogy mivel a nevezett alapítvány kamatai a lelkészt illetnék, a vételárnak megfelelő 8% kamat összege, azaz 92 frt 80 kr levonásával eddigi 400 frt készpénz fizetése 307 frt 20 kr-ra apad le. Ezek előterjesztése után a bemutatott adásvevési szerződések megerősítését és jóváhagyását kérelmezi.

Közgyűlésünk a vételt az előadott indokok alapján helyben hagyja, azon határozott kikötéssel azonban, hogy a vett birtokok alapítványi jellege telekkönyvileg is biztosíttassék, s a szerződéseket ily értelemben leendő megerősítés és jóváhagyás végett pártolva terjeszti a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés elé.

28. Ugyancsak Czinke István erdőbényei lelkész jelenti, hogy Szűcs Gyula odaváló birtokos és ref. egyháztag, több évről hátrálékos egyházi adóját megfizetni vonakodván, az ottani presbitérium az esperesi hivatal útján az alispáni, illetőleg a szolgabírói hivatalt kereste meg követelésének érvényesítése végett. A szolgabíróság Szűcs Gyula egyháztagot végzésileg utasította is tartozásának megfizetésére, sőt ellene később — miután utasításának mi eredménye sem lett — a végrehajtást is elrendelte. E végrehajtás ellen Szűcs Gyula az alispáni hivatalhoz felebbezvén, Zemplénnvármegye alispánja a végrehajtást felfüggesztette, s nyomozatot rendelt el annak kiderítésére, vajjon az egyház követelése törvényes és igazságos-e? Ez intézkedés ellen Czinke István lelkész egyenesen a megye főispánjához fordult az egyházi törvényeinkbe ütköző alispáni intézkedés megváltoztatását és a végrehajtás haladéktalan elrendelését kérve. A főispán a lelkész kérelmének és felvilágításának helyt is adott, a követelt egyházi adóhátrálékot a tokaji szolgabíróság által Szűcs Gyula egyháztagon behajtatta, azt az egyház gondnokához áttétette, ki is ez összeget már a múlt 1891 ik évben tényleg el is költötte és elszámolta. A folyó év március havában azonban 1165. szám alatt kelt intézvényével már maga a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minisztérium hívta fel az erdőbényei lelkészt, és pedig az egyházi hatóságok mellőzésével, egyenesen a szolgabírói hivatal útján, — bizonyára Szűcs Gyula felebbezése folytán — hogy a Szűcs Gyula egyházi adóhátráléka ügyében az illetékes egyházi hatóságok által hozott összes határozatokat hozzá haladéktalanul terjesztsze fel.

Czinke István lelkész a nagyméltóságú minisztériumnak azon eljárását, mely szerint őt az illetékes egyházi hatóságok mellőzésével utasítja az illető határozatok felterjesztésére, valamint egyáltalán ezen ügynek végleges és folvervényes befejezése utáni újból való felbolygatasát sérelmesnek, s egyházközsége összes egyházi terhet viselő tagjaira nézve is veszedelmes példát nyújtó intézkedésnek tekintvén s felfogását közgyűlésünk is magáévá tevén, ezt az egész ügyet a legközelebbi egyházkerületi gyűléshez határozza felterjeszteni.

29. A sinai leány-egyház elavult templomtetőzetének és külön álló haranglábjának szándékolt kijavítását jelenti be, illetőleg ez utóbira nézve az iránt folyamodik, hogy a helyett a templom bejárata elé egy kőpitvart s arra egy kisszerű fatornyot építhessen.

Közgyűlésünk a simai egyháznak a templomjavításra vonatkozó beterjesztését tudomásul veszi, valamint örömet enged meg, hogy a harangláb helyett kőpitvart s arra fatornyot építsen.

30. A vámosújfalusi lelkész, az egyházlátogatás útján, azon panaszt terjeszti közgyűlésünk elé, hogy a tanítói földek bérlői az állami adót — a mit a szerződés szerint a bérösszegezen felül kötelesek fizetni — a bérleti összegből fedezték s ily módon a panaszló lelkésztanítót 72 frtig megkárosították; azért is kéri ez összegnek részére leendő megtéríttetését.

Továbbá ugyancsak a vámosújfalusi egyház gondnoka Csécsi Nagy Pál panaszolja, hogy ő 1891. március havában gondnoki hivatalát elfoglalván, hivatali elődétől a pénztári maradványul kitüntetett 167 frt 47 krból készpénzben és nyugtakban csakis 79 frt 83 krt vett át s a még hatralevő 87 frt 61 krral Sípos Bertalan volt gondnok többszöri felhívás daczára sem hajlandó beszámolni; ugyanazért ez ügyben az egyházmegyei hatóság támogatását kéri.

Végül szintén Vámosújfaluból jelenti az egyházlátogatás, hogy a papi javadalomhoz tartozó 7 hold erdőt a mult évben tisztították, mely alkalommal a kivágott fából, gallyból és tövisből a sáraiak mintegy 20 frt értékűt elhordtak, s minthogy az illetéktelenül elhordott anyag a nyomozás alkalmával náluk meg is találtatott: az egyházi presbitérium által az illetők — mintegy büntetésül — 50 frt fizetésre köteleztettek. Mivel azonban a sáraiak azt állítják, hogy őket a jelzett anyagok elhordására Sípos Bertalan volt gondnok hatalmazta fel, s így jóhiszeműleg cselekedtek: egyházlátogatás 25 frtra kívánja bírságukat leszállítani.

Egyházmegyei közgyűlésünk mindhárom rendbeli panasznak megvizsgálásával s lehetőleg méltányos elintézésével Debreczeni Bertalan egyházmegyei ügyészt bízza meg.

31. Mult évi őszi gyűlésünk jegyzőkönyvének 22. pontjára vonatkozólag jelenti egyházlátogatás, hogy a Tóth József-féle $\frac{1}{4}$ telek ingatlan a petrahói egyház nevére s tulajdonául telekkönyveztetett.

Tudomásul szolgál.

32. Olvastatott a petrahói egyház kérvénye, melyben előadja, hogy a petrahói közbirtokosság tulajdonát képező, $\frac{1}{4}$ telek arányában az egyházat is illető, már eladott erdő fainak árából az egyháznak 119 frt kiadatott és takarékpénztárba helyeztetett. Tekintve azonban azon nagy kiadásokat, melyeket az egyház érdekében a hívek a múltban hoztak, nevezetesen hogy adósságaik törlesztésére 3200 frtot vetettek ki; tekintve, hogy még most is van adósságuk; hogy harangjuk is elhasadt, a minék újraöntése ismét 250 frtba került; hogy a paplakon még csűr és melléképületek nem emeltettek: kéri, hogy engedjék meg nekik, hogy ezen 119 frt az egyház pénztárába beolvasszassék, s az egyház közszükségeire fordíttassék.

Miután az említett összeg az erdő növedékéből állott elő, tekintettel a kérvényben előadott indokokra, megengedtetik a folyamodó egyháznak, hogy a takarékpénztárba helyezett 119 frtot az egyház közszükségeinek fedezésére fordíthassa.

33. Ugyanazon erdő eladási árának, az erdő újra betelepítésére visszatartott 720 frt és az eladási költségek levonása után felmaradó részből, a petrahói lelkészi hivatal 476 frt, a tanítói hivatal 238 frt illeti, mely összegek szintén takarékpénztárba helyeztetettek. Lábos István lelkész és Onda Márton tanító ezen összegeknek részükre leendő kiadását kérelmezik; indokolván kérelmüket azzal, hogy a nevezett erdőből eddig a lelkész és tanító semmi fajutalékot nem kapott, mert a lelkész és tanító részére díjlevélileg megállapított 15 öl fa nem ezen erdőből, hanem az egyházhívek által fizettetik s hogy a kivágott erdő helyett egy egészen új erdő fog létesíttetni, melynek építésére 720 frt letétbe is helyeztetett; hogy a kivágott erdő területét fog mérteni, s ebből a lelkésznek és tanítónak 7—8 hold terület fog kiadatni, a mi rétnek lesz használható, így a díjlevél csonkúlást nem szenved.

Az egyházmegyei közgyűlés folyamodók kérelmének helyt nem ad, hanem elrendeli, hogy az erdő fái eladási árából származott 476 frt, mint a lelkészi hivatal, 238 frt pedig mint a tanítói hivatal illető tőke kezeljék, ennek jövedelmét a mindenkori petrahói lelkész és tanító élvezvén, azon megszorítással, hogy ha az új erdő betelepítésére a közösből letéteményezett 720 frton felül még újabb kiadás lenne szükséges: erre első sorban ezen tőkék jövedelme lesz fordítandó, a miből ha ezen esetleges újabb kiadások fedezhetők nem lennének, ezen újra telepítés költségeire, a szükséghez képest, a tőke is felhasználható leendő.

Egyébiránt ezen tőkének, valamint az immár kivágott s felosztandó erdő területnek a lelkészi és tanítói díjlevélbe való bevezetése — tekintettel múlt évi őszi gyűlésünk 23. sz. határozatára is — az egyházlátogatásra bízatik.

Ezen határozat folyamodók előtt kihirdettetvén: Lábos István lelkész az ellen felfolyomódását jelentette be.

34. Egyházlátogatás jelenti, hogy a petrahói egyháznak az 1891. évi tűzvész alkalmával elégett 1000 frt értékű kötelezvényeiből eddigelé

csakis 34 frtról állítottatott ki új kötvény, a többi pedig nem volt helyre pótolható, amennyiben az adósokra senki sem akar visszaemlékezni, azok pedig jószántukból nem jelentkeznek.

Közgyűlésünk felhívja Horváth János volt petrahói lelkészt, hogy legalább emlékezetből próbálja meg az elégett kötvényeken kihelyezve volt összegek, adósainak összeállítását s azt az esperesi hivatalnak terjeszse be.

35. Múlt évi őszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 21. sz. pontjában Szánthó István b.-olaszii lelkész panasza megvizsgálás és esetleg az ügy végleges rendezése végett az egyházlátogató küldöttségre bízván, olvastatott a sárospataki járás egyházlátogatási jegyzőkönyvének a b.-olaszi egyházzól szóló s erre vonatkozó pontja, melyben a panaszos erdő ügyre vonatkozólag előadatik, hogy van a b. olaszii egyház kül- és belbirtokáról készített földkönyv szerint a lelkészi hivatalnak 3600, a tanítói hivatalnak 1800 □ öl erdő birtoka, a község lakosaival közösségben kihatva. Ez nincs ugyan a lelkészre és tanítóra külön telekkönyvezve, ők azonban ehcz való jogukat tényleg gyakorolták, abból évenként az aránylagos fameny nyiséget megkapták s legeltetési jogukat is folytonosan használták. A község körülbelől 1875 óta felszaporodott, s mintegy 600 frt adó tartozása miatt árveréssel fenyegettetvén, elhatározta a közös erdő fáinak eladását, minek folytán az erdőből 1112 frt értékű fa eladatott. Minthogy a lelkész és tanító — akik községi pótdátot fizetni nem kötelesek — a község adóátrálékába nem adósok: kérik, hogy az említett 1112 frtból őket aránylagosan illető rész nekik kifizetessék.

Miután az elmondottak szerint a lelkészt és tanítót a kivá gott fa eladási árának aránylagos része kétségtelenül illeti: ezen ügy azon utasítással adatik ki Debreceni Bertalan ügyé szünknek, hogy a lelkészt és tanítót illető aránylagos részt a b. olaszii község bírájától szükség esetén per útján is köve telve vissza. Jelentése őszi közgyűlésünkre beváratik.

36. Olvastatott Szánthó István b. olaszii lelkésznek őszi gyűlésünk 24. jknyvi pontjában nyert megbizása folytán a bodrog-sárai leány-egyházban teljesített eljárásáról szóló jelentése.

A beterjesztett jelentésből arról győződött meg köz gyűlésünk, hogy a b.-sárai leány-egyház ügyei csakis a Végh Bertalan volt egyházmegyei ügyész ide vonatkozó, korábbi eljárásáról szóló jelentésével kapcsolatban hozhatók tisztába. Minthogy azonban Végh Bertalan úr, eljárásának credmé nyéről még ez ideig nem számolt be: az ügy tisztába hozatala végett Bálint Dezső, Szánthó István lelkészek és Debreceni Bertalan egyházmegyei ügyész oly utasítással küldetnek ki, hogy Végh Bertalan úrral érintkezésbe lépven, állapítsák meg: kit terhel a felelősség amiatt, hogy az egyházi föld bérlete több évről nem fizettetett be, sőt állítólag most már be sem hajtható, s erről őszi gyűlésünkre jelentést terjeszzenek be.

37. A szentesi járási egyházlátogató-küldöttség betérjesztett jegyző-könyvében jelenti, hogy a szomatori egyház a kerületi pénztárnál lévő 300 forintos tartozása után 1887 óta nem fizetett kamatot, s ezért a múlt évben bepereltetett. Ekkor az egyház, hogy a rendezésre időt nyerjen, halasztást kért az egyházkerületi ügyésztől, akinek perköltség fejében 10 frtot fizetett. Minthogy azonban az egyház kötelezettségének a kellő időben eleget nem tett, ellenében a felfüggesztett peres eljárás újból folyamatba tétetvén, a járásbíróság által a kamatok és kamathátrálékok s ezen felül 16 frt 70 kr. perköltség megfizetésére köteleztetett. S amennyiben minden körülmény arra mutat, hogy a 26 frt 70 kr-ra menő perköltséget az egyháznak egyenesen a gondnok hanyagsága okozta, minthogy a gondnoki számadás és a felügyelő lelkész tanúsága szerint is, elég pénz volt a gondnok kezei között, s őt a kamatok kifizetésére a felügyelő lelkész utasította is: egyházlátogató küldöttség indítványozza, hogy az egyházmegyei közgyűlés a szomatori egyház gondnokát a hanyagsága által okozott perköltségek megtérítésére kötelezze.

Az előadottak folytán közgyűlésünk határozatilag ki-
mondja, hogy a szomatori egyház gondnoka, az ő mulasztása
által okozott 26 frt 70 kr perköltséget az egyház pénztára
részére, visszafizetni köteles.

38. Fejes István s.-a.ujhelyi lelkész, esperesi hivatalunkhoz intézett megkeresésében előadja, hogy a szomatori egyház a s.-a.ujhelyi egyháztól felvett 200 frt kölcsöntökén kívül, ez utóbbi egyháznak immár 216 frtra szaporodott kamattal tartozik; s amennyiben az adós egyház többszöri felszólításra sem volt hajlandó kötelezettségének eleget tenni, kénytelen ellenében a peres eljárást megindítani; ezt megelőzőleg azonban jónak látja a szomatori egyházat egyházmegyei hatóságunk által figyelmeztetni, hogy a költséges per útját kerülve, egyezség útján igyekezzék tartozását kiegyenlíteni, annyival inkább, mivel a hitelező s.-a.ujhelyi egyház a kamatok fizetésére nézve némi engedményt tenni is hajlandó

Közgyűlésünk midőn a s. a.ujhelyi és szomatori egyházak közt fennforgó ügynek egyezség útján leendő tisztázására Debreceni Bertalan ügyészünket felkéri: egyszersmind utasítja a szomatori egyház presbitériumát, hogy az ügyészünk közbejöttével megállapított összeget — még tőke természetű pénzéből is — haladéktalanul kifizesse, s az ügyet per útjára terelni semmi körülmények között ne engedje.

39. A szomatori egyházban tapasztalt nagymérvű rendtelenségek leverő hatásához járulván Végh János kiskövesdi lelkésznek a szomatori egyházban eddig viselt felügyelő lelkészi állásáról való lemondása: egyházmegyei közgyűlésünk azon meggyőződésre jutott, hogy a szomatori egyház ügyeinek jobbra fordulását, az eddigi viszonyok fenntartása mellett, hasztalan várja. Hogy tehát erre nézve még egy és utolsó kísérletet tegyen: tekintettel a szomatori lelkésznek az egyházlátogató-küldöttség előtt tett azon nyilatkozatára, mely-

szerint a gyámság alól leendő felmentetése esetére egész buzgósággal fogja az egyház zilált ügyeinek rendezését eszközölni:

Közgyűlésünk határozatilag kimondja, hogy Nagy Károly, szomatori lelkészre nézve a felügyelet alá való helyezési ítéletét feloldja és őt a lelkési összes törvényes jogok gyakorlására felhatalmazza; oly határozott kikötéssel azonban, hogy ha eljárásából kifolyólag, avagy mulasztása következtében az egyháznak kára és hátránya származnék: ellenében a legcsekélyebb jogos panaszra a fegyelmi eljárást haladéktalanul megindítja s általában kiméletet nem ismerő szigorral fog ellenében eljárni. Megjegyeztetik azonban, hogy ezen határozat a Nagy Károly lelkészre vonatkozó ítéletnek azon részét, mely a pénzbeli összeg visszatérítését rendelte el, nem oldja fel; hanem a még netán hátralékban lévő összeget az egyház pénztárába, a megcsonkított alapítványi tőkékhez leendő csatolás végett, megfizetni köteles.

40. A kis-tárkányi egyház presbitériuma panaszolja, hogy a nagytárkányi társ egyház tagjai mindeztideig nem tettek eleget azon kötelezettségeknek, hogy az állami adó egyharmadát fizessék; ugyanazért kéri közgyűlésünket, hogy keresse meg az illetékes pénzügyigazgatóságot aziránt, hogy a két egyház állami adójának egyharmadát mindenkor a nagy-tárkányi ref. hívekre vesse ki, s azokon hajtassa be.

Közgyűlésünk utasítja a tárkányi presbitériumot, hogy ily tárgyú folyamodást ő maga adjon be a pénzügyigazgatósághoz, csatolván hozzá egyházmegyei közgyűlésünknek azon régebbi határozatát, melylyel az adó egyharmadának fizetésére csakugyan a nagytárkányiak lettek kötelezve.

41. Ugyancsak a kis-tárkányi egyházra vonatkozólag az egyházlátogató-küldöttség betervezett jegyzőkönyvében előadja, hogy a presbitérium — allítólag — a papi és tanítói javadalomhoz tartozó azon 14 kat. hold erdőt, melynek kivágathatásáért a földmivelésügyi minisztérium erdészeti osztályához folyamodott, az engedély leérkezése előtt, az utólagos jóváhagyás reményében kivágatta. Most már az a kérdés, hogy mi történjék a fa eladási árából befolyt 1429 frt 28 kr összeggel.

Annak megállapításával, hogy a fa eladási árából befolyt pénz mily természetű, s kit vagy kiket illet, Debreceni Bertalan ügyészünk bízatik meg, erről szóló jelentésének bevarása mellett. Addig pedig közgyűlésünk utasítja a tárkányi presbitériumot, hogy a pénzt takarékpénztárba helyezze s hatóságunk újabb intézkedéséig gyümölcsöztesse.

42. Olvastatott Meczner Béla egyházmegyei gondnok és Komjáthy Gábor egyházmegyei kiküldötteknek őszi egyházmegyei közgyűlésünk 30. sz. jegyzőkönyvi pontjára vonatkozó jelentése, mely szerint a vékei egyháznak azon panasza, hogy a vízszabályozótársulat által emelt töltésről lefolyó, s az előkönyörgői lak udvarán

összegyülemelő víz az egyházi épületeket rongálja, falait átmedvesíti, nagyrésztben már a múlt évben orvosoltatott az által, hogy a társulat az épületeket kövel kiburkolt vízvezető árkokkal vétette körül; az előkönyörgő lakása előtt a kerítést felemeltette, s kijavította; sőt midőn ez év január havában a társulati szakértők az egyházmegye küldöttjeivel együtt, az eddig végzett munkálatok felett a helyszíni szemlét megtartották, kérelmükre a társulati főmérnök azt is megígérte, hogy az elnökséghez, illetőleg a társulat választmányához javaslatot terjeszt be a végett, hogy a tanítói lakás a víz által érinthető minden oldalról még a tavasszal cémentbe rakott kőfallal vételessék körül, mely munkálat aztán az épület falait allandóan megóvandja az átmedvesedéstől.

Közgyűlésünk midőn a jelentést tudomásul veszi, egy szersmind kiküldöttjeit továbbra is megbizsa, hogy a még szükséges munkálatokat figyelemmel kísérve, azoknak miként történt bevégzéséről, annak idején, közgyűlésünknek ismét jelentést tegyenek.

43. Kemechey László körjegyző, nem tévén eleget őszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 31-ik pontjában felvett azon ígérétenek, hogy a vékei leányegyház és előkönyörgő megyei pótadóval lett megrovását megyei rendelettel fogja igazolni:

Közgyűlésünk ez ügyet függőben hagyja, s egyszersmind felkéri egyházmegyei gondnokunkat, hogy az illető körjegyzőt a felsőbb hatósági rendelet beterjesztésére ismételten szólítsa fel.

44. Leleszről jelenti egyházlátogató-küldöttség, hogy ott az ujhelyi kórházban legközelebb elhalt Palágyi Sándor, volt leleszi lakos, ezelőtt mintegy 12 évvel, 40 frtot, hagyományozott halála esetére az egyháznak, s erről hagyomány levelet is állított ki, mely — miként mondják — a község ládájába tétetett, a honnan azóta nyomtalanul eltűnt. Minthogy azonban — a presbitérium nyilatkozata szerint — úgy a hagyományozás megtörténtét, mint az erről szóló okíratnak a község ládájába lett elhelyezését tanúk képesek igazolni; sőt magát a tényt az elhalt özvegye sem tagadja, csak fizetni nem akar: ennél fogva a presbitérium az egyházlátogatás útján kéri közgyűlésünket, hogy ezen ügynek tisztába hozatalát az egyházmegyei ügyészi hivatal által eszközöltessék.

Az ügy megvizsgálásával Debreceni Bertalan egyházmegyei ügyész megbizatik, s eljárásáról szóló jelentése annak idején bevaratik.

45. A láczaei egyház presbitériuma őszi gyűlésünk 29. jegyzőkönyvi pontjára vonatkozólag jelenti, hogy a Pirigyitől vásárolt belsőség még nincs ugyan az egyházmegyei rendelet szerint körülkerítve; de határozott ígéréten tesz, hogy azt még ez év folyamán okvetlenül eszközölni fogja. Továbbá a Téglás-féle perben a megye megállapítására nézve a békés kiegyezést megkísérelt, azonban sikertelenül. Máskülönb az erre vonatkozó ítélet másolatot

már rég beküldték Dr Kesső Géza egyházmegyei ügyésznek. A papi és tanítói földekkel szomszédos birtokosok a birtokuk végén levő s a papi és tanítói javadalomhoz tartozónak kimondott területet csak azon esetben hajlandók birtokukból kibocsátani, ha az illető vitás területet az 1843-ik évi tagosítási térkép is papi és tanítói birtoknak tünteti fel, mire nézve a gondnokok azon véleményüknek adnak kifejezést, hogy az 1843-ik évi tagosítási térkép szerinti kihasítás a papi és tanítói javadalomnak kárára szolgál. Végül hogy ifjú Téglás István 1891. június 26-án a templom fundusba egy deszkaszínt építvén, birtokháborítást követett el. Mindezekben az egyházmegye intézkedését kéri.

A rendezésre váró ügyek elintézésével Debreczeni Bertalan egyházmegyei ügyész bízatik meg; Dr Kesső Géza volt ügyész pedig felhívandó, hogy úgy az ezen ügyekre vonatkozó, mint a másnemű nála lévő ügyiratokat, jelenlegi ügyészünknek leendő kézbesítés végett, küldje be esperesi hivatalunkhoz.

46. A cigándi járás egyházlátogató-küldöttsége beterjesztett jegyzőkönyvében előadja, hogy a páczini leányegyház presbitériuma az egyházlátogató-küldöttség előtt kötelezte magát, hogy tekintettel arra, miszerint a karcasai anyaegyház lelkésze, a páczini leányegyházban, minden harmadik vasárnap lelkészi szolgálatot teljesít: az anyaegyház lelkészi lakának és melléképületeinek javítási és építési költségeihez úgy a jelenben, mint a jövőben az eddigelő szokásban volt $\frac{1}{9}$ arány helyett $\frac{1}{3}$ részben fog járúlni.

A páczini leányegyház presbitériumának az egyház nevében tett ezen önlekötelezése tudomásul szolgál s közgyűlésünk utasítja a karcsa-páczini egyházak lelkészét, hogy ezen szerződészerű megállapodást a presbiteri jegyzőkönyvbe vezesse be s azt a páczini presbitérium tagjaival írassa alá.

47. Egyházmegyei gondnokunk, Groszman Sámuelnek, a cigándi egyház bérlőjének abbéli kérelmét terjeszti közgyűlésünk elé, hogy az általa teljesített építkezésekre való tekintetből, 2000 frt biztosítékanak visszaadása engedélyeztessék; viszonzásul kötelezni ígervén magát arra, hogy az általa bérelt birtok esetleges területi hiányáért az egyház ellenében semmi nemű keresetet nem támaszt.

Közgyűlésünk mielőtt a bérlő kérését teljesítené, szükségesnek látja, hogy az épületek szakértő által megvizsgáltassanak, s a bérlőtől, tett ígéretére nézve határozott és írásbeli nyilatkozat vétessék. Ezek eszközlésére Meczner Béla egyházmegyei gondnok urat s Debreczeni Bertalan ügyészünket kéri fel, meghatalmazást adván nekik arra, hogy ha a bérlő kérelmét indokoltnak találják, a takarékpénztári betéti könyvet Tóth Lajos egyházmegyei pénztárnoktól átvéve, a biztosítékot a kérelmezőnek visszaadják.

48. Olvastatott Zemplénavármegye királyi tanfelügyelőjének esperesi hivatalunkhoz intézett átíratára, melyben a karádi egyház iskolájára

vonatkozólag, panaszképen említi fel, hogy 170—200 tanköteles van egy tanító vezetése alatt, a miatt hogy a segéd-tanító állomás, a folytonos változások miatt, úgyszólván csak jövő-menő egyénekekkel van olykor olykor betöltve. Minthogy pedig az iskolának ilyen helyzete a növendékek nagymérvű erkölcsi hátránya nélkül tovább nem tűrhető: kéri az esperesi hivatalt, hogy e tekintetben egyházzathóságilag intézkedjék, s arról a tanfelügyelői hivatalt értesíteni szíveskedjék.

Ezen ügynek az egyház hívei s a tanító között leendő elintézésére, illetőleg a második tanítói állomás szervezésére vonatkozó véleményadásra, közgyűlésünk Szinyei Gerzson tanácsbíró és Fűrjész Tamás lukai lelkészt kéri fel, jelentésüket őszi közgyűlésünkre beavárán.

49. Múlt évi őszi közgyűlésünk 27. számú jegyzőkönyvi pontjára vonatkozólag, amennyiben sem az eddigi vizsgálatok, sem Józán József volt golopi tanítónak jelen gyűlésünkre beterjesztett nyilatkozatai nem adtak teljes felvilágosítást az iránt, vajjon Pap János volt egyházi gondnok az általa állítólag egyházi czélokra kiadott, de a számadásnál el nem fogadott 36 frtnak megtérítésére kötelezhető-e?

Közgyűlésünk pótvizsgálatot lát szükségesnek, s ennek eszközlésével Tóth Lajos tanácsbíró és Debreczeni Bertalan egyházmegyei ügyészt bizza meg, utasításul adván nekik, hogy vizsgálatukat a 36 frt ki által leendő visszafizetésének kérdésén kívül, Pap János volt gondnoknak a golopi lelkész ellen, a gyűlés színe előtt tett azon vádjaira is terjeszse ki, mely szerint nevezett lelkész egyházi pénzeket kezelt, sőt elköltött volna saját céljaira.

50. Múlt évi őszi gyűlésünk jegyzőkönyvének 47. pontja értelmében, a tanügyi bizottság ismételve felhívja közgyűlésünk figyelmét arra, hogy Fodor József nagyrosvági tanító ez évben tölti be tanítói működésének 50 ik évét; ugyanazért azon óhajának ad kifejezést, hogy e ritka ünnepély emeléséhez egyházmegyénk is járúljon hozzá.

Közgyűlésünk örömmel vesz tudomást a tanügyi bizottság kezdeményezéséről s az érdemekben megőszült munkás erkölcsi megjutalmazásához szívesen hozzájárul s a jubileumi ünnepély rendezésével Kőrössy György és Pilissy Ferdinánd tanácsbírákat, Ölbey János nagyrosvági lelkészt, Gérecz Károly tanító képviselőt, alkalmi egyházi beszéd tartásával pedig Komjáthy Gábor egyházmegyei aljegyzőt bizza meg

51. A pataki járás egyházlátogató-küldöttsége beterjesztett jegyzőkönyvében dícsérettel említi fel, hogy az 1891-ik év december 22-én teljesen leégett tolcsvai lelkész-lak felépítéséhez Waldbott Frigyes báró, nagybirtokos mintegy 25 frt értékű kemény faanyagot adományozott.

Közgyűlésünk jól eső örömmel értesül az adományozónak a felekezetiességen felül emelkedett nemes gondolkozását tanúsító eme tényéről, s felkéri esperesünket, hogy közgyűlésünk hálás elismerését fejezze ki az adományozónak.

52. Benedek Pál, tiszaszabalyozó-társulati főmérnök, a tiszaladányi egyházban újonnan épített lelkészlak szakértő megvizsgálását s az erről szerkesztett terjedelmes, — alapos és minden legkisebb építkezési hibára kiterjeszkedő jelentés megkészítését minden díj nélkül teljesítvén,

e fáradságos és önzetlen munkájáért és előzékenységeért egyházmegyei közgyűlésünk nevezett főmérnök úrnak, jegyzőkönyvi elismerését és köszönetét nyilvánítja.

53. Az egyházlátogató-küldöttség jelenti, hogy a tarczali ref. hívek, templomuk rendbeszedésére, a múlt 1891-ik évben, önkéntes adakozás útján, 901 frtot raktak össze.

Közgyűlésünk, a tarczali ref. egyház híveinek ez áldozatkész buzgóságukért, jegyzőkönyvi elismerését fejezi ki.

54. A szentesi járás egyházlátogató-küldöttsége hasonlóképen dicsérettel említvén fel, hogy Tárczay Ferencz szentesi körjegyző, úgy a szentesi, mint a kerületéhez tartozó többi egyházban a legnagyobb előzékenységgel intézi el a presbitériumok által hozzá utalt ügyeket s az egyházi adó behajtását készségesen eszközli s különösen az ő érdemének tulajdonítható a szomotori egyház egyedül rendezett adó-ügyi állapota is:

Közgyűlésünk Tárczay Ferencz körjegyzőnek szintén jegyzőkönyvi elismerését nyilvánítja.

55. Bemutattatván a hernádnémetii egyház templomépítési költségeinek az egyház híveire történt kivetése,

közgyűlésünk által helybenhagyatott és megerősített.

56. Néhai Székely László, volt leányvári előkönyörgő tanító özvegye beadott folyamodványában azt kérelmezi, hogy folyó évi szeptember 1-ig, — mely idő alatt az előkönyörgői teendők végzéséről való gondoskodást magára vállalja, — az előkönyörgői lakást s az általa bevetett földek termését használhassa; mostantól a jövő április haváig esedékes másnemű összes fizetésének felét csonkítatlanul élvezhesse; továbbá, hogy a boldogult férje részére a főt. egyházkerület által megszavazott évi 50 frt segély, s özvegyi kegyév alatt számára is kieszközöltessék; végül hogy férjének fizetési hátrálékát az egyházmegyei hatóság behajtatni kegyeskedjék.

Egyházmegyei közgyűlésünk néhai Székely László volt leányvári előkönyörgőnek, hosszas hivataloskodása alatt szerzett érdemeit méltányolva, özvegyének az 1893-ik év április 24-ig terjedő kegyévet megadja, s biztosítja számára a régi díjlevél szerinti összes jövedelmet oly kikötéssel azonban, hogy a kegyeleti év leteltéig segédtanítót tartani s annak ellátásáról és fizetéséről gondoskodni tartozik. Az 50 frt egyházkerületi segélynek a kegyeleti év alatt is leendő kiutalása iránti kérelmét pártolólág felterjeszti a főt. egyházkerülethez; fizetési hátrálékának a polgári hatóság útján leendő behajtására pedig esperesünket kéri fel.

Megjegyeztetik azonban, hogy a leányvári egyház tagjainak azon kérvénye, a mely szerint ők az élőkönnyörgői hivatal betöltésébe már ez idő szerint beavatkozni óhajtanak, tekintetbe nem vehető, tehát elutasítatik.

57. Olvastatott özv. Keresztúri Zsigmondné, szül. Tóth Borbála lelkész özvegynek, Miskolczy József kiskéresi lelkész ellen, 619 frtot tevő követelésének megállapítása és behajtása iránt.

Ezen ügynek lehetőleg egyezség útján leendő elintézésével Kőrössy György, Pilissy Ferdinánd tanácsbírák és Ölbey János n.-rozvági lelkész bízattak meg, azon hozzáadással, hogy a sikrúlt kiegyezés eredményéről az esperesi hivatalt értesítsék; ellenkező esetben pedig a lelkészözvegy kielégítésére vonatkozó javaslatot terjeszsenek őszi közgyűlésünk elé.

58. A t.-lúczy egyházból jelenti az egyházlátogatás., hogy az egyház, az iskolák és a belhivatalnokok földjéből kigodrölt területekért a tiszaszabályozó-társulat által fizetett 123 frt 44 krból 68 frt 26 kr ártéri hátralék címén levonatott, 55 frt 18 kr pedig az egyház rendes bevételei közé lett illetéktelenül bevezetve.

Miután az itt szóban forgó kártérítési összeg, mint ingatlan és ezutánra hasznavehetetlen birtok váltásági ára tőke-természetűnek tekintendő: azt az egyház előjárósága sem az ártéri hátralék törlesztésére, sem az egyház tolyó kiadásaira nem fordíthatta; következésképp azt egészen visszatéríteni, tőkésíteni és kamatoztatni köteles, s a kamatok évről-évre az egyház, illetőleg a lelkész és tanítók jövedelmének aránylagos gyarapítására szolgáltatandók ki.

59. Miután id. Olajos Pál gesztelyi lelkész, az egyházmegyei lelkészi özvegy-árva gyámintézetbe ez ideig sem alapdíjat, sem évi járulékot, sem azok után kamatot nem fizetett, sőt annak fizetését a jövőre is megtagadta:

Közgyűlésünk nevezett lelkészt komolyan figyelmezteti, hogy úgy a jövedelme után járó alapdíjat, valamint az 1889-ik év végéig immár esedékessé vált járulékokat és azok kamatait e jegyzőkönyv vételétől számított egy hónap lefolyása alatt Bálint Dezső gyámintézeti pénztárnoknál fizesse be; ellenkező esetben a gyámintézet követelése ellenében per útján fog érvényesíttetni és rajta behajtatni.

60. A legközelebbi tavaszi egyházkerületi gyűlésre küldendő képviselőkül titkos szavazat útján megválasztattak:

egyházi részről: Tóth Lajos, Gecsei Péter tanácsbírák, Kónya András főjegyző; világi részről: Pilissy Ferdinánd, Meczner András és Vecsey Oláh Miklós tanácsbírák.

61. Őszi közgyűlésünk 44. pontja értelmében Csontos Gábor agárdi lelkész zsinati képviselőkre szavazatot nem adván, a szabályszerű bírságban már akkor elmarasztaltott.

A mennyiben az illető lelkész a birságot az egyházlátogató-küldöttségnek nem fizette meg, ismételve felhivatik, hogy a 2 frt birságot Tóth Lajos egyházmegyei pénztárnoknak a jegyzőkönyv vétele után haladéktalanul küldje meg.

62. Olvastatott Végh János kiskövesdi lelkész beadványa, mely szerint minden eddigi bizalmi állásáról, nevezetesen a szentesi járás számvevői, az egyházmegyei lelkészi özvegy-árva gyámintézet számvizsgálói és végül a somotori egyházban viselt felügyelő-lelkészi hivataláról lemond. Ezzel kapcsolatban Czinke István erdőbényei lelkész és egyházmegyei aljegyző is a pataki járás számvevői hivataláról való lemondását jelenti be.

Lemondásuk tudomásul vétetvén: Végh János helyett a szentesi járás számvevőjévé Komjáthy Gábor szentesi lelkész, egyházmegyei aljegyző, gyámintézeti számvizsgálóvá Körössy György tanácsbíró, — Czinke István helyett a pataki járás számvevőjévé Bálint Dezső sárospataki lelkész választott meg.

63. A gyámintézeti számvizsgáló-bizottság beterjesztett jegyzőkönyvében a következő indítványoknak határozati erőre emeltetését kérelmezi:

1. Tekintettel arra, hogy úgy az 1891-ik, mint 1892-ik évi egyházlátogatás alkalmával a küldöttségek nem egyöntetű eljárást követtek és pedig úgy az alapdíj, mint az évi járulékok beszédésénél: a két évi elszámolás, vagyis a pénztár állásának szorosabb értelemben vett megvizsgálása őszi egyházmegyei gyűlésünk idejére halasztassék, a mikor már a jelen évi egyházlátogatás alkalmával beszédett összeg is kimutatható leend.

2. Az évi járulék az 1890., az alapdíj az 1891-ik évtől számtassék; mindkettő előlegesen fizetve.

3. Azon lelkészek, kik az alapdíjt részletenkint fizetik, kötelezettek, hogy azt az 1895 ik évi egyházlátogatás alkalmával teljesen befizessék.

4. Az alapdíj hátralékban levő összege, valamint a nem teljesített évi járulék után 5% kamat fizetendő.

5. Valamely gyámintézeti tag elhalálása esetén, az általa be nem fizetett hátralékos díjak, az özvegyi vagy kegyeleti év jövedelméből, esetleg a segélyre jogosult gyámilletékéből, a gyámintézet javára, múlhatlanul visszatartandók, illetve beveendőek.

6. Az egyházlátogató-küldöttségek utasítandók, hogy egyházlátogatásuk bevégzése után haladéktalanul tegyék át az intézeti pénztárnokhoz úgy a beszédett összeget, mint a bevételezést ellennyugtázó táblázatokat.

7. A pénztárnok felhatalmazandó, hogy azon lelkészek ellenében, kik eddigelé akár alapdíjjal, akár évi járulékkal hátralékban vannak, először a figyelmeztetést, ennek sikertelensége esetére és pedig legkésőbb augusztus 15-ig, a törvényes behajtást is eszközölje és foganatosítsa.

8. Miután az 1890. évi őszi egyházmegyei gyűlés jegyzőkönyvében, mint gyámintézeti tagságra kötelezett lelkészi állomá-

sok, Hogyka és Zombor is bentfoglaltatnak, holott jelenleg ez állomások nincsenek rendes lelkészszel betöltve: nevezett egyházak helyettes lelkészeinek saját tetszésükre bizatik, hogy a gyámintézetbe belépjenek-e vagy nem?

Közgyűlésünk mindezen indítványokat határozati erőre emeli s azoknak megtartására az illetőket utasítja és kötelezi.

64. Az egyházmegyei számvevőszék betérjeszti f. évi ápril 20-án tartott ülésének jegyzőkönyvét.

Tudomásül vétetvén, egész terjedelmében kinyomatni rendeltetett, a mint következik:

I. Megyasszói járáskörben.

Szada. Ugy a bevételek, mint a kiadások túlságosan vannak csoportosítva. Az egyes tételek homályosak s a kiadások között vannak olyanok, a melyek feleslegesek s az egyháznak mellőzhető költséget okoznak. Utasíttatik a gondnok, hogy jövőre ily kiadásoktól óvakodják.

Harkány utasíttatik, hogy a táblázatos íveket, az utasítással együtt kötesse be s a számadás egyes tételeit nyugtával és ellennyugtával igazolja, a mit most elmulasztott.

T. Lúczon néhány felesleges kiadási tétel, kifogás alá esik.

Kesznyéten számadása egészen naplószerű. A kötvények még most sincsenek bélyeggel ellátva s jótállókkal biztosítva. Ezek pótlására utasíttatik.

Berzéken a bemutatott kevés nyugta sincs sorszámozva. Jövőre általában helyesebb számadás készítése váratik.

Kak utasíttatik, hogy a táblázatos íveket szerezzze meg s azokat a szabály értelmében kötesse be.

Gesztely számadása annyiban jó kifogás alá, hogy a tőkepénzeket is a közpénztári számadásba, a rendes bevételek közé hozza be; hogy az egyházmegye által kiadott rovatos íveket s az utasítást egészen mellőzi; nyugtát alig mutat, hanem a számadás készítője elégnék tartja a «Nyugta vagy igazolvány száma» című rovatba ezt írni be: «Minden bevétel (kiadás) a lelkész ellenőrzése mellett történik.» Jövőre e hiányokat pótolja!

Sóstófalva utasíttatik, hogy minden tételét nyugtával igazolja.

Kis-Dobsza túlságosan csoportosít. A nyugta vagy igazolvány rovatot nem helyesen töltötte ki.

Megyasszó az adók címén a számadásban 7 frt 85 krral kevesebbet tüntet ki, mint a mennyit az adókönyv mutat; ugyanazért ez összeg a gondnok által az egyház javára visszatérítendő.

Legyes-Bénye nyugtat és ellennyugtát nem mutat, s csoportosítása sem helyes. E hiányok pótlására utasíttatik.

II. Tállyai járáskörben:

Ondon a lelkész a számadást nem írta alá.

Golopon a kiadási tételek között a 12. számú kifogásoltatik, s az ott feltüntetett összeg az egyház pénztára javára visszatéri-

tendő. Általában az egész számadás rendetlen. Nyugtái sem elegendők.

Monok. Nyugtája s ellennyugtája legnagyobbbrészt hiányzik. Csoportosítása helytelen.

Tisza-Ladányban a 21. és 39. számú kiadási tétel alatt bevezetett — a párbér beszédőnek fizetett — 5 frt 40 kr összeg a gondnok által visszatérítendő. Csoportosítása nem helyes.

Csobujon a nyugták számai a számadás megfelelő rovatába nem vezetettek be. A tőkék után sok kamat van hátrálékban.

Tállyán a kamathátrálék szintén igen tetemes.

Szerencs gondnoki számadása az egyházlátogatás alkalmával még nem volt készen s mivel azután is későn küldetett be, a számvevő által nem volt megvizsgálható.

Takta-Kenéz számadása egészen helytelen és zavaros lévén, annak újonnan készítése elrendeltetett.

III. Sárospataki járásban:

Tokaj tőke kimutatása nem helyes, mert több pénzük van, amennyiben az 1891 ben elhelyezett 1990 frtnak csak egy része van kimutatva; sőt a vagyon kimutatásban sem szerepel, holott oda nemcsak a táblás kimutatás eredményét, hanem az összes pénzkészletet is be kell vezetni, lévén az egyháznak tényleges vagyona. A 22 darab részvény a tőkék közé szintén nincs felvéve, pedig talán az is vagyon?! Kamathátráléka most is tetemes.

Bodrog-Keresztúrbán a kiadások 9 ik tétele szerint az énekvezérnek 40 frt fizettetett, holott Keresztúrbán a lelkész az énekvezér. Erre nézve magyarázat illetőleg felvilágosítás váratik. A levelezési költségek külön tüntetendők ki. A nagyobb összegben kihelyezett tőkék betáblázás által biztosítandók. A kamathátrálék oly tetemes, hogy némelyik adósnál a tőkét nemcsak megközelíti, hanem meg is haladja Szigorú behajtása meghagyatik.

Liszkán több bevételi tétel nincs ellennyugtával igazolva. A számadásban több tétel homályos, sőt érthetetlen. A 48-ik tétel alatt 18⁹⁰/₉₁-ik évi számadás említetik, holott a számadási év január 1-től december 31-ig tart. A számadás azért sem egészen szabályszerű, mert 800 frt tőkésítése a számadás lezárása után van megemlítve. A tőke-kimutatásban a 40-ik tétel érthetetlen. A 41-ik tétel alatt ki van mutatva 230 frt, melyről a jegyzetben az mondatik, hogy benne van a sárospataki népbankban elhelyezett 1205 forintban, holott ezen 1205 frt a táblás kimutatásban nem szerepel. Helytelen az is, hogy az alapítványi tőkéknél a közpénztári kimutatás sorszáma folytatattik. A 39., 40. és 60. tételek azon gyanút ébresztik, mintha a volt főgondnok az egyház pénzeivel szabálytalanul bánt volna; amennyiben bizonyos tőkétet magánál tartott és csak most fizetgeti vissza kamatostól. Hogy a tőkék mi módon vannak biztosítva: azt csak a magtári alapnál jelzik. A kamatok jelentékeny része hátrálékban van. Végül az 1890-ik évi vagyon-kimutatásban 14 hordó töltetlen bor szerepel. A számadás szerint az 1891-ik évvel együtt csak 10 1/2 hordóval adtak el, s

azért a bevételek 3-ik sorszáma szerint csak 50 forintot kaptak. Vajjon ezen 50 frt csak előleg?!

Tolcsva regále címen bevett 214 frt 11 krt. Miután ez tőke természetű, nem lett volna szabad elkölteni. Megjegyzendő az is, hogy a közpénztári tőkék összege 1891 ben 139 frt 20 krral apadt.

Erdő-Horváti a bevételeket ellennyugtával nem igazolja. A kiadásokat nem csoportosítja. A közalapba az egyház pénztárából pótolta 6 frt a hívek által visszafizetendő. Nem találja számvevőszék helyesnek, hogy a «Farkas-féle tanítói alapítvány» az örökös kezei közt van, mert annak gondozása vagy az egyházmegye, vagy az egyházkerületre volna bízandó.

B.-Olaszi a bevételeket ellennyugtával szintén nem igazolja. Számadásának egyes tételei nagyon homályosak; közpénztári tőkéje a múlt évinél 35 frttal kevesebb.

Petrahó az 1890-ik évi számadásban kifogásolt 15. és 34-ik tételeket nem igazolta; bevételeit ellennyugtával nem bizonyítja, s ebben a hibában szenved a kiadásoknál is. A kiadások 48. tétele szerint 1890-ik évi közalapi járulék címen 21 frt 60 kr fizettetett, holott a bevételek közt ilyen tétel nem szerepel. Ez határozottan helytelen. Rég kimondotta egyházmegyénk, hogy a közalapi bevételeket és kiadásokat a gondnoki számadásba nem szabad behozni. Végül utasítatik az előljáróság, hogy a tőke kimutatást jövőre készítse el.

Hogyka a közalapba pótolta 8 frtöt visszatéríteni köteles; ugyan e miatt esik kifogás alá a bevétel 5-ik tétele is, a mennyiben a közalapi járulék nem itt számolandó el. A Rozgonyi Irma-féle alapítvány a tőke kimutatásba nincs felvéve, hanem csak a vagyonskimutatásban szerepel. Jövőre a tőke-kimutatásba is vegye fel.

Sárospatak kiadásainak 35., 39., 43. és 44-ik tételei nagyon általánosak s nem mondják meg, hogy mi célra történtek az ott említett kiadások.

Vison a bevételek 9-ik tétele érthetetlen. A 7-ik tétel után az összeg nincs kitéve. A kiadási tételek szétszórtak, s a nyugták nincsenek sorszámozva. Máskor ezt tenni el ne mulassza! Templom építési alap 1673 frt; a múlt évben 892 frt volt. Ennek kimutatása is nagyon hiányos és elhamarkodott, úgy hogy pl. az első tétel után az összeg sincs kiírva. Azt sem jelzi, hogy ez összegek vannak-e és miként biztosítva? Mindezen hiányok pótlására utasítatik.

Kenézlő számadásának tételei nagyon szétszórtak s lezárása szabálytalan.

I V. Szentesi járáskörben:

Vajdácska magtári számadást nem adott; kamatait nem szedi be rendesen; a számadást a presbitérium tagjai nem sajátkezűleg írták alá.

Breczki bevételeinek 2-ik tétele homályos, a mennyiben az ott feltüntetett adományról nem lehet tudni, hogy mi célra és honnan adta azt az egyházlátogatás. Az adó- és ártértartozást együtt mutatja ki.

Szomotor a bevételeket és kiadásokat most már nyugtákkal igazolja, de azokra most is csak a folyó számot írja fel. Magtári számadást nem adott. Harsa István 130 frt tartozása vagy jótállás vagy betáblázás által biztosítandó. A tőke pénz 55 frt 60 krral fogyott, mely összeg a lelkész fizetéséből vissza tartandó és az egyház javára tőkésítendő. A 8. és 15. tétel alatti kiadások melőzhetők lettek volna. Végül a kamatok pontos beszedésére utasítatják.

Vékén az adakozások az «Összeg» című rovatban egyénenként is fel vannak véve, a mi felesleges. Nem minden tételt igazol nyugtával. A magtárból eladott életneműek ára a számadásba nem hozatott be. A kamatok rendetlenül fizettetnek.

Nagy-Géres csoportosítása nem helyes. A bevételt és kiadást igazoló nyugták egyololytában sorszámoztatnak, nem pedig külön külön.

Kis-Géres ellennyugtát épen nem, kiadási nyugtát is keveset mutat fel. Az egyes kötvényekből nem lehet megtudni, hogy a tőke pénzek mikor adattak ki? A presbiterek neveit a számadás alá jövőre ne a lelkész írja, hanem ők magok írják!

Király-Helmeczen a számadás nem az egyházmegye által kiadott rovatos íveken vezetettik. A nyugták sem számozva, sem az illető rovatban feltüntetve nincsenek; csoportosítása sem egészen helyes. A számadást a presbiterek itt sem sajátkezűleg írták alá s ez helytelen.

Lelesz bevételeit ellennyugtával nem igazolja, a kiadást bizonyító nyugtákat az illető rovatban nem jelzi; csoportosítása is helytelen.

Lelesz-Pölyán szintén helytelenül csoportosít, s számadását sem az egyházmegye által kiadott rovatos íveken készíti.

Agárd csoportosítása téves. Ellennyugtát nem ad, s a presbiterek nevét itt is a lelkész írta a számadás alá, a mit az egyházlátogatás nem hitelesített.

Bacska csoportosítása helytelen. Kamatai rendetlenül folynak be.

Pérbényik bevételeit ellennyugtával nem igazolja. A tőke és kamatbefizetések a közpénztári számadásba nem egy összegben, hanem helytelenül névszerint íratnak be, a mi a csoportosítás helyességét már egy magában kizárja.

Leányváron a bevételek nem helyesen csoportosíttatnak. Az 1. szám alatt 30 krral több kiadás íratott be, mint a mennyit az alamizsnák könyve igazol; ennél fogva pénztári maradványa 48 frt 70 kr leend. A gondnoki számadást senki sem írta alá.

Ajcsernő ellennyugtát egyet sem, kiadási nyugtát is alig egykettőt tud felmutatni.

V. *A czigándi járáskörben:*

Czigándon a múlt évben paphozatal címen elköltött 30 frt a presbitérium által nem lett megtérítve. Jövőre múlhatatlanul visszafizetendő!

Örös közpénztári bevételeinél és kiadásainál a csoportosítást nem kellő módon vitte keresztül.

Karos számadása egészen nap'ószerű. A tőke kimutatásban a 6-ik és 16-ik szám alatti összegek kötvénnyel nincsenek biztosítva. Két drb. kötvény alól a jótállók neve hiányzik.

Karád kevés nyugtát mellékel.

Lácának csoportosítása nem helyes.

Páczin nyugtáit nem számozta meg.

65. Egyházmegyei tanügyi bizottságunk betérjeszti f. évi ápril 20 án tartott ülésének jegyzőkönyvét, mely fontosabb részeiben jegyzőkönyvünkbe vétetni rendeltetett. E szerint 45413 lélekszám mellett a 6—12 éves tankötelesek száma 2614 fi, 2422 nő, összesen 5036. Kevesebb a múlt félévinél 99-el, = a lélekszám 11'08%-ja, Iskolába járt 6—12 éves 2340 fi, 2034 leány, összesen 4374; több a múlt félévinél 162-vel, = a lélekszám 9'63%-ja, = az iskolakötelesek 86'85%-ja.

Ismétlő iskolaköteles 943 fi, 909 leány, összesen 1852, több 113-mal mint a múlt félévben, = a lélekszám 4'07%-ja. Ismétlő iskolába járt 218 fi, 202 leány = 420; több a múlt félévinél 137-tel; az ismétlő kötelesek 22'67%-ja.

Mindennapi iskolát nem gyakorolt 274 fi, 388 leány = 662; kevesebb a múlt félévinél 261-el, = az iskolaköteleseknek 13'14%-ja. Ismétlő iskolát nem gyakorolt 725 fi, 707 leány, összesen 1432; kevesebb a múlt félévinél 24-el, = az ismétlő kötelesek 71'92%-ja.

Osztályozás tekintetében van VI osztályú iskola 12; V osztályú 25; IV osztályú 30; III osztályú 3; II osztályú 2.

Szellemi állásra nézve: *Kitünő*: 27; u. m.: Báj, Czigánd, Csánalos, Gesztely, Golop, Karád, Lelesz-Pólyán, Kis-Géres, Liszka, Mád, Megyaszó felső fi, Nagy Géres, Örös, Pthrugy, Ricsé, Sárospatakon mind a három; Szada, Tarczal fi, Tállya, Tárkány, Tisza-Ladány, Tisza-Lúcz fi és leány, Tokaj és Véke.

Dicséretes 27, u. m. Bacska, Berzék, Bodrog-Keresztúr, Erdő-Horváti, Harkány fi és leány, Hernád-Németi, Hogyka, Karcsa, Karos, Kesznyéten, Kis-Dobsza, Lácza, Lelesz, Leányvár, Megyaszó alsó fi és leány, Nagy-Kövesd, Nagy-Rozvágy, Páczin, Sima, Sajó-Hídvég, Sémlyén, Szerencs, Tarczal leány, Vámosújfalu, Vis.

Kielégítő 13, u. m.: Agárd, Ág Csernő, Csobaj, H.-Kak, Kenéz, Kis-Kövesd, Luka, Monok, Petráhó, Szentes, Szomotor, Vajdáska, Sóstófalva.

Gyenge 2, u. m.: Takta-Kenéz, Zombor.

Nincs minősítve 6, u. m.: Bodrog-Olaszi, Erdőbénye, Király-Helmezt, Legyesbénye, Ond, Tolcsva; és pedig Erdőbényén, Tolcsván és Ondon tanító nem lévén, az iskola szünetelt; Bodrog-Olasziban difteritis, Legyesbényén himlő járvány miatt az iskola egy ideig zárva volt.

A múlt félévi szellemi álláshoz képest haladás jelezhető Gesztelyben, Lelesz-Pólyánban, Mádon és Tisza-Ladányban, melyek dicséretesből kitünőkkel; úgyszintén Harkányban a fiiskolára nézve. Hernád-Németiben, Nagy-Kövesden és Vámos-Újfaluban, melyek

kielégítőből dicséretesekké s végül Kenézlőn és Sóstófalván, melyek gyengébből kielégítővé emelkedtek. Ellenben Páczin, Karos, Kesznyéten kitünőbből dicséretessé, Csobaj, H.-Kak, Monok dicséretesből kielégítővé, Takta-Kenez és Zombor kielégítőből gyengévé határozottak.

Rendes tanító van 52; lelkésztanító 7; káplántanító 4; ideiglenes 6; okleveles 56; nem okleveles 2. Nincs tanító 3 helyen, u. m.: Erdőbényén, Ondon és Tolcsván.

Tanítói lak jó: 54, rossz 13. Tanterem: törvényszerű 60; nem törvényszerű 11.

Az iskolák közül kellőleg fel van szerelve 21, hiányosan 42; egyáltalán nincs felszerelve 10, u. m. az agárdi, csanárosi, karosi, kenézlői, kisdobszai, kisdobósi, petrahói, sóstófalvai, vámosújfalusi és vísi. Használhatatlan kettő, u. m. a leleszpólyáni és vékei.

Testgyakorló tér, torna eszközökkel 3 iskolánál van, u. m. Liskán, Mádon és Sárospatakon; eszközöknél 8 iskolánál; a többi helyen teljesen hiányzik.

Faiskola: rendezett 12; rendezetlen 27; községi 9; nincs 7 helyen; használhatatlan a leleszpólyáni.

A tanítók évi jövedelme két tanító kivételével = 22.658 ft 40 kr.

Más vallású iskolások:

Róm. kath	= 138 fi,	104 nő = 242;
gör. kath.	= 51 „,	33 „ = 84;
ág. hitv.	= 14 „,	12 „ = 29;
móz. vall.	= 66 „,	52 „ = 118;

Összesen: = 272 fi, 201 nő = 473. E szerint a más vallású iskolások az iskola gyakorlók 10·81%-ját teszik, kevesebb 10-el mint a múlt félévben.

Iskolát gyakorolt az egyházmegyében:

6—12 éves	= 2340 fi,	2034 nő = 4374 = a lélekszám 9·63%-ja.
12—15 éves	= 218 fi,	202 nő = 420 = a lélekszám 9·92%-ja.
más vallású	= 272 fi,	201 nő = 473

Összesen = 2830 fi, 2437 nő = 5267; több 289-el, mint az előző félévben.

Az egyes iskolákra vonatkozó észrevételek:

1. A kenézlői lelkésztanító utasíttatik, hogy iskolájában kizárólag pataki kiadású tankönyveket használjon.

2. Tolcsváról az a szomorú jelentés tétetett, hogy ott az iskoláztatás a volt tanító eltávozása óta szünetel és szünetelni fog ezután is, mivel az egyház odajutott, hogy tanítói állomását nem képes betölteni, miután arra semminemű alapja nincs, az egyháztagok pedig egyetlen jövedelmi forrásuk, a szülő elpusztulása folytán fizetés képtelenné lettek. Ugyanazért kéri egyházmegyei hatóságunkat, hogy befolyásával Tolcsván egy állami népiskolának minél előbbi felállítását mozdítaná elő.

Egyházmegyei közgyűlésünk ez ügyre vonatkozólag jelen jegyzőkönyvünk 24. sz. pontjában már intézkedett.

3. Földi Tamás simai tanító — a beadott jelentés szerint — az írást, fogalmazást és a házi ipart is oly szép eredménnyel tanítja, hogy a tanügyi bizottság e körülményt további buzdításul jónak látta jegyzőkönyvében is megemlíteni.

4. Sajó-Hídvégen — az eredményből ítélve — az írás és nyelvtan tanításra kevés gond fordított; Hernád Németiben pedig a tanító a beszéd és értelem gyakorlatok tanítását egészen mellőzi.

Mindket tanító utasíttatik, hogy kötelességét az említett tantárgyak körül is lelkiismeretesen teljesítse.

5. Tokajra vonatkozólag jelentetik, hogy a kis-tokaji községi iskolában a ref. vallású növendékek most már rendszeres vallásos oktatásban részesülnek, amennyiben az egyház által felajánlott díjért a felekezethez tartozó községi iskolai tanító a vallás tanítást magára vállalta és kifogástalanul teljesíti is.

6. Ricséről ismételve jelentik, hogy tanterme az összeomlás küszöbén áll, s a tanítás benne életveszélylyel jár.

A ricsei presbitérium utasíttatik, hogy a dűledező tantermet használható állapotba helyezze, mert különben a származható veszedelemért a presbitérium fog felelősségre vonatni.

7. Zomboron a régóta tartó тұrhetetlen állapot még mindig tart. Itt tanításról, már évek óta, még csak szó sem lehet. A növendékek vagy teljes tudatlanságban maradnak, vagy más felekezeti iskolákba adatván, egyházunktól elidegenednek.

Tanügyi bizottság ezeknél fogva felkéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy nem hallgatva többé a különben is mindenkor beváltatlan maradt ígéretekre, a súlyedő zombori iskola és egyház érdekében az ottani lelkésztanító ellen a fegyelmi eljárást indítsa meg.

8. A leleszpólyáni presbitérium nem hallgatva egyházmegyénk komoly figyelmeztetéseire, iskolai épületét mindezüideig nem tette használhatóvá.

Esperes úr felkéretik, hogy az iskola bezáratása iránt a polgári hatóságnál tegyen lépéseket.

Általános észrevételek :

1. Az iskola-látogató-bizottságok utasíttatnak, hogy mindenütt pontosan nézzék meg, vajjon az egyes iskolaszékek régebbi határozatunk szerint az iskolát legalább a lelkész személyében meglátogatják-e, s e látogatást az iskola jegyzőkönyvébe beírják-e? A hol ennek nyomát a jegyzőkönyvben nem találják, e körülményről tanügyi bizottságunkat értesíteni el ne mulasztásák.

2. Miután a múlt őszi gyűlés jegyzőkönyve az egyház látogatás idejére nem jelenhetett meg :

az abban foglalt utasítások és határozatok a nyári iskola látogatás alkalmával lesznek figyelembe veendőek.

3. Fűrjész Tamás és Pál Albert körlelkészek megbízatásukról leköszönvén s azt tanügyi-bizottság elfogadván,

Fűrjész Tamás helyére és járásába Erdélyi József nagykövesdi lelkész tanítót, Pál Albert helyére és járásába Miskolczy József kispéteri lelkészt választotta.

4. A tanügyi bizottságban egy hely megüresedvén,
a megürült helyet a tanügyi bizottság egyhangúlag Buza
János főiskolai tanárral s ismert tanügyi íróval óhajtja betöl-
teni, s őt e megbízás elvállalására jegyzőkönyvi úton keresi
meg és kéri fel.

66. Egyházmegyénkből közhirdetés utjan leendő segélyeztetésre ajánl-
tatnak a leleszi, monoki, zombori és vísi egyházak.

67. Hogy az egyházmegyebeli egyházak egyenként is nyugtázva legye-
nek, az általuk a múlt évben részint a püspöki (Kun Bertalan) ala-
pítványra, részint a Károlyi-alapra gyűjtött és befizetett összegek-
ről: minden gyűjtő és fizető egyház a neve után tett összeggel
együtt jegyzőkönyvbe vezettetik.

1. *A Károlyi-alapra*, 1891. nov. 29-én tartott templomi ünne-
pély alkalmával, az alábbi egyházakban következő persely-pénzek
gyűltek be: Agárd 50 kr, Bacska 25 kr, Lelesz 30 kr, Báj 1 frt,
Bereczki 30 kr, Berzék 10 kr, B.-Keresztúr 51 kr, B.-Olaszi 40 kr,
Czigánd 50 kr, Csanáros 67 kr, Csobaj 20 kr, Erdőbénye 1 frt
50 kr, Erdő-Horvát 13 kr, Golop 1 frt 65 kr, Harkány 1 frt,
Hernád-Németi 1 frt 4 kr, Hogyka 5 kr, H.-Kak 51 kr, Karád 81
kr, Karcsa 50 kr, Kenézlő 15 kr, Kesznyéten 1 frt 50 kr, Király-
Helmecz 63 kr, Lelesz-Pólyán 58 kr, Kis Dobsza 20 kr, Kis Géres
25 kr, Kis-Kövesd 50 kr, Lácza 50 kr, Legyes-Bénye 20 kr, Liszka
20 kr, Luka 50 kr, Mád 60 kr, Megyasszó 1 frt, Monok 10 kr,
Nagy-Kövesd 40 kr, Nagy-Rozvány 70 kr, Ond 1 frt 36 kr, Örös
40 kr, Petrahó 18 kr, Pthrügy 2 frt, Ricse 60 kr, Sárospatak 2
frt 40 kr, Sajó-Hídvég 94 kr, Semlyén 36 kr, Szada 74 kr, Szen-
tes-Véke 60 kr, Szerencs 60 kr, Tállya 50 kr, Tarczal 65 kr, Tár-
kány 1 frt, Tisza Lúcz 57 kr, Tokaj 3 frt 40 kr, Tolesva 57 kr,
Vámos-Újfal 60 kr, és Vison 10 kr, összesen 37 frt 50 kr, mely
összeg Kenessey Béla prot. irod. társasági titkárnak beküldetett.

A legközelebbi egyházlátogatás alkalmával fizettek: Nagy-
Géres 15 kr, Perbenyik 50 kr, Szomotor 10 kr, és Vajdacska 10
kr, összesen 85 krt, mely összeg jelenleg még az egyházmegyei
dékánál van.

Nem adakoztak: Gesztely, Takta Kenéz, Tisza-Ladany és
Zombor.

2. *A Kun Bertalan alapítványra* adakoztak: Agárd 2 frt 50 kr,
Bacska-Lelesz 5 frt, Báj 4 frt 20 kr, Bereczki 7 frt 50 kr, Bod-
rog-Keresztúr 6 frt 40 kr, Berzék 11 frt, B.-Olaszi 5 frt 43 kr,
Czigánd 7 frt, Csanáros-Sóstófalva 5 frt 18 kr, Csobaj 2 frt 90 kr,
Erdőbénye 3 frt 65 kr, Erdő-Horvát 3 frt 76 kr, Gesztely 7 frt
72 kr, Golop (közvetlen küldte) 2 frt 20 kr, Harkány 6 frt, Her-
nád Németi 6 frt 15 kr, Hogyka 4 frt 5 kr, Kak 2 frt 80 kr, Karád
4 frt 66 kr, Karcsa Páczin 4 frt, Kenézlő 1 frt, Kesznyéten 5 frt
52 kr, Király-Helmecz 4 frt 5 kr, Kis Dobsza 5 frt 13 kr, Kis-
Géres 2 frt 5 kr, Kis Kövesd 5 frt 83 kr, Lácza 4 frt, Legyes-
Bénye 6 frt 14 kr, Liszka 3 frt 55 kr, Luka 3 frt, Karos 1 frt 50
kr, Mád 2 frt, Monok (közvetlen küldte) 2 frt 23 kr, Nagy-Géres
4 frt 40 kr, Nagy-Kövesd 3 frt 63 kr, Nagy-Rozvány 8 frt 14 kr,

Ond, 2 frt 76 kr, Öörös 5 frt, Petrahó 9 frt, Pthrügy 6 frt 4 kr, Ricse 3 frt 60 kr, Sárospatak 54 frt 90 kr, Sajó-Hídvég 5 frt, Semlyén 4 frt, Szada (közvetlen küldte) 5 frt, Szentcs-Véke 16 frt 50 kr, Szerencs 10 frt 43 kr, Takta-Kenez 1 frt 27 kr, Tállya 5 frt 50 kr, Tarczal 13 frt 80 kr, Tárkány 3 frt 56 kr, Tisza-Ladány 80 kr, Tisza-Lúcz 12 frt 6 kr, Tokaj 20 frt 70 kr, Tolcsva 7 frt 40 kr, Zombor 50 kr, Vámos-Ujfalú 4 frt 85 kr, Vajdácška 2 frt 50 kr, Vís 5 frt 12 kr, s utólagosan az idej egyházlátogatás alkalmával Perbenyik 50 krt, mely azonban még nincs rendeltetési helyére juttatva. Az összes e célra gyűjtött adakozás = 365 frt 08 kr. Nem adakoztak: Megyaszó és Szomotor.

68. Bármely tárból segélyért folyamodnak: a b. olaszii, vékei egyházak; Szánthó István b.-olaszii lelkész, Török Józsefné, Gönczy Józsefné és Lábos Menyhértne lelkészözvegyek; Kovács Ferencz vékei előkönyörgő és Csontos Jánosné 86 éves agg tanító-özvegyek.

Mind e folyamodók a segélyosztó-bizottság figyelmébe ajánlatnak.

69. Múlt évi őszi gyűlésünk 48. sz. jegyzőkönyvi pontjában említett s még a tavaszi gyűlésről elintézetlenül maradt 24, 46, 49, 50, 52, 64, 72, 75, 82. számú pontok nyilvántartásba hozatnak s azok elintézése függőben tartatik.

70. Mindezen jegyzőkönyvi pontok felolvasatván, hitelesítették.

Jegyzették: *Kónya András* főjegyző az 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 25, 27, 30, 31, 41, 44, 45, 46, 47, 50, 51, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70.

Czinke István aljegyző a 12, 14, 15, 20, 23, 24, 26, 28, 29, 34, 40, 52, 53, 58, 59.

Komjáthy Gábor aljegyző a 9, 36, 37, 38, 39, 42, 43, 48, 49, 54, 55, 56, 57, 60.

Debreceni Bertalan egyházmegyei ügyész a 32, 33, 35. pontokat.

TÁRGYMUTATÓ

arra nézve, hogy mely számú pontok mely egyházakat, hivatalokat vagy egyeseket illetnek.

Balogh Kálmán tanítót illeti a 10. pont.

Bálint Dezső s-pataki lelkészt a 6, 36, 62, 63.

Benedek Pál mérnököt 52.

Berzéki egyházat 16.

Bodrog-olaszli egyházat 35.

Botka István báji tanítót 21.

Búza János főiskolai tanárt 65.

Czigándi egyházat 47.

Czinke István lelkészt 24, 65.

Csontos Gábor lelkészt 61.

Debreceni Bertalan egyh.-m. ügyészt 6, 17, 24, 30, 35, 36, 38,
41, 44, 45, 47, 49.

Egyházakat általában 64, 65, 67.

Egyházkerületet 11, 20, 23, 27, 28, 33, 56, 66.

Erdőbényei egyházat 26, 27, 28.

Erdélyi József lelkészt 65.

Esperesi hivatalt 6, 12, 21, 51, 65.

Fodor József tanítót 50.

Földi Tamás tanítót 65.

Fürjész Tamás lukai lelkészt 48, 65.

Gecsei Péter tanácsbíró 21, 25, 60.

Gérecz Károly tanítót 50.

Groszmann Sámuel cigándi bérlőt 47.

Hernád-németii egyházat 55.

Hernád-németii tanítót 65.

Hogykai egyházat 15.

Horváth János tokaji lelkészt 34.

Kaki egyházat 18.

Karádi egyházat 48.

Karcsai egyházat 46.

Kemechey László körjegyzőt 43.

- Kenézlői lelkész-tanítót 65.
 Keresztúri Zsigmondné lelkész-özvegyet 57.
 Kesső Géza ügyvédet 45.
 Komjáthy Gábor lelkészt 42, 50, 62.
 Kónya András főjegyzőt 60.
 Kőrössy György tanácsbíró 50, 57, 62.
 Körlelkészeket 65.
 Lábos István petrahói lelkészt 33.
 Láczaei egyházat 45.
 Leányvári egyházat 56.
 Leleszi egyházat 44, 66.
 Lelesz-Pólyáni egyházat 65.
 Lelkészeket általában 63.
Mádi egyházat 23:
 Meczner András tanácsbíró 60, 13.
 Meczner Béla egyházm. gondnokot 6, 23, 42, 43, 47.
 Miskolczi József kis-géresl lelkészt 57, 65.
Nagy Károly szomatori lelkészt 39.
 Nagy Károly t.-ladányi tanítót 10.
Olajos Pál gesztelyi lelkészt 59.
 Onda Márton petrahói tanítót 33.
 Ölbey János rozvágyi lelkészt 50, 57.
 Örösi egyházat 11.
Pácinai egyházat 46.
 Pálúr Mihály örösi tanítót 10.
 Petrahói egyházat 31, 32, 33, 34.
 Pilissy Ferdinánd tanácsbíró 50, 57, 60.
Ricsei egyházat 65.
Sajó-hidvégi egyházat 17, 65.
 Simai leány-egyházat 29.
 Szánthó István b.-olaszai lelkészt 36.
 Székely Lászlóné tanító-özvegyet 56.
 Szinyei Gerzson tanácsbíró 6, 13, 48.
 Szomatori egyházat 37, 38, 39.
 Takta-Kenézi egyházat 21, 22.
 Tarczali egyházat 53.
 Tállyai egyházat 19, 20.
 Tárkányi egyházat 40, 41.
 Tarczay Ferencz szentesi jegyzőt 54.
 Tisza-Lúczi egyházat 58.
 Tolcsvai egyházat 24, 25, 65.

Tóth Lajos tanácsbíró 13, 16, 17, 47, 49, 60.

Tóth Kálmán segéd-lelkészt 9.

Zitás Bertalan pthrügyi lelkészt 21, 22.

Zombori egyházat 14, 65, 66.

Vámos-Ujfalusi egyházat 30.

Vecsey Oláh Miklós tanácsbíró 13, 60.

Vísi egyházat 12, 66.